

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI VE BİLİŞİM SUÇLARI

Can SEVER* Mustafa MERCAN**

*Tarım ve Orman Bakanlığı Rehberlik ve TeftiŐ Başkanlığı-BaşmüfettiŐ

**Tarım ve Orman Bakanlığı Rehberlik ve TeftiŐ Başkanlığı-Müfettiş

*** Tarım ve Orman Bakanlığı Rehberlik ve TeftiŐ Başkanlığı-Müfettiş

1. Giriş

Teknolojik ve dijital dönüşümle birlikte bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlar ve kişilerin mahremiyet alanına yönelik yeni hak ihlalleri; önleyici, cezalandırıcı ve ihlali ortadan kaldıracı yasal düzenlemeler yapılması zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada, söz konusu düzenlemelerden; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve uygulaması, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve uygulaması ile Türk Ceza Kanunu'nda yer alan bilişim suçları üç başlık altında ele alınmıştır.

2. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Uygulaması

24.03.2016 tarihli 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3/d maddesi (KVKK) uyarınca, kimliği belirli yahut belirlenebilir olan bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi kişisel veridir.

Kişisel veri; Amerika Birleşik Devletlerinde bir mülkiyet/fikri mülkiyet hakkı olarak değerlendirilirken Avrupa'da bir insan hak ve özgürlüğü olarak değerlendirilerek bu alanda çeşitli düzenlemeler yapıldığı görülmektedir.¹ Avrupa Konseyi tarafından imzaya açılan sözleşmelerin imzalanması, Anayasal güvence altına alınması, AB'deki uygulamalara paralel şekilde yasal düzenleme yapılması ve bu yasal çerçeve içerisinde faaliyet göstermek üzere oluşturulan Kişisel Verileri Koruma Kurumu ile Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun faaliyetleri ile aldığı kararlar, kişisel veri ile ilgili Avrupa'daki anlayışın ülkemizde de benimsendiğine işaret etmektedir.

Avrupa Konseyi'nin "108 No.lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi" ülkemiz tarafından 28 Ocak 1981 tarihinde imzalanmış ve 17 Mart 2016 tarihli Resmi Gazete' de yayımlanmıştır. Bu sözleşmenin temel amacı; üye ülkelerde, uyruğu veya ikametgâhı ne olursa olsun gerçek kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kendilerini ilgilendiren kişisel nitelikteki verilerin otomatik yollarla işleme tabi tutulması karşısında özel yaşam haklarını güvence altına almaktır. Daha sonra ise "181 No.lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol" ile taraf devletler, ülkelerinde uygulanmak üzere kişisel verilerin korunması alanında görevlerini tam bağımsızlıkla yerine getirecek denetleyici bir makam/otorite kurmayı taahhüt etmişlerdir. Bu protokol ülkemiz tarafından 8 Kasım 2001 tarihinde imzalanmış, bu protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu Kanun, 5 Mayıs 2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1995 yılında Avrupa Birliği "Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin 95/46/EC Sayılı Direktif" kabul etmiştir. Direktifin temel amacı, Avrupa Birliği üye ülkelerindeki kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelerin uyumlaştırılmasıdır. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu da temel olarak bu Direktif esas alınarak hazırlanmıştır. Ancak daha sonra Avrupa Birliği tarafından 95/46/EC sayılı Direktif ilga edilmiş, 2016/679 Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR-General Data Protection Regulation) yürürlüğe konulmuştur.

1 TBB Eğitim Merkezi Online KVKK Eğitim Programları.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin kişisel verilerin işlenmesi hakkında bir düzenleme içermemesi nedeniyle konunun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı" başlıklı 8'inci maddesinden hareketle dolaylı yoldan, Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından ise doğrudan değerlendirmeye alındığı anlaşılmaktadır. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın "Unutulma Hakkı" olarak bilinen Kararı bu alandaki en önemli kararlardan birisi olarak kabul edilmektedir. Yıllar önce günlük bir gazetede sosyal güvenlik borçlarının tahsiline ilişkin haciz davaları ile bağlantılı bir gayrimenkul açık artırması ilanı bilgilerinin, yıllar sonra da kendi adının Google arama motoruna yazıldığından görünmesinden rahatsızlık duyan bir avukatın İspanya Veri Koruma Kurumuna başvurması sonrası; İspanya Veri Koruma Kurumu, gazete hakkında yapılan şikâyeti reddetmiş, ancak Google ile ilgili şikâyeti onaylamıştır. Google şirketinin davayı ulusal yüksek mahkemeye taşıması üzerine, yüksek mahkeme, 95/46EC sayılı Veri Koruma Direktifinin yürürlüğe girmesinden sonra konuyu Avrupa Birliği Adalet Divanı'na taşımış ve Divan Kararını bekletici meşe le haline getirmiştir.² Avrupa Birliği Adalet Divanı, konu ile ilgili 13 Mayıs 2014 tarihinde verdiği unutulma hakkına ilişkin Kararında; 16 yıl önceki haberin artık "*geçersiz, eksik, tamamen ilgisiz veya sonradan ilgisiz hale gelmiş*" olduğu ve ilke olarak kişinin özel hayatının gizliliği hakkının, arama motorunun ekonomik çıkarı ile söz konusu kişi adına yapılan arama üzerine kamunun bilgiye erişim hakkının (bilgi alma hakkının) üzerinde olduğunu, bu kuralın yalnızca kamunun bilgiyi öğrenmede üstün bir yararı bulunmakta ise uygulanmayacağını belirterek söz konusu kişisel verilerin ve buna ilişkin sonuç listesinde yer alan bilgilerin silinmesi gerektiğine karar vermiştir. Bu ya da başka yargı mercilerinin benzeri kararlarından sonra olacak ki Google tarafından URL adresi silinmesi taleplerini içeren uygulamanın hayata geçirildiği anlaşılmaktadır.³ Ülkemizde benzer bir karar yaklaşık 2 yıl sonra Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin 03.03.2016 tarihli ve 2013/5653 başvuru numaralı Kararında; hakkında ulusal bir gazetenin internet arşivinde, uyuşturucu kullandığı için adli para cezasına hükmedildiğine ilişkin 1998 ve 1999 yıllarına ait yayımlanan toplam üç haberin internet yayınının kaldırılması amacıyla yaptığı başvuru ile ilk derece yargı merciinden sonuç alamayan kişinin başvurusu sonrası; unutulma hakkının, internet ortamında bir haberin uzun süredir kolayca ulaşılabilir olması nedeniyle, kişinin şeref ve itibarının zedelenmesi durumunda gündeme geldiği, bu hakkın amacının internetin yaygınlaşması ve sağladığı imkânlar nedeniyle ifade ve basın özgürlükleri ile kişilerin manevi varlığının geliştirilmesi hakkı arasında gerekli hassas dengenin kurulmasını sağlamak olduğu, başvuru tarihi itibarıyla söz konusu haberin yaklaşık on dört yıl önceki bir olaya ilişkin olduğu ve böylelikle güncelliğini yitirdiği, istatistiki ve bilimsel amaçlar yönünden bu bilgilere internet ortamında kolaylıkla ulaşılmayı gerekli kılan bir neden bulunmadığı, kamu yararı bakımından siyasi veya medyatik bir kişiliğe sahip olmayan başvurucu hakkında internet ortamında yayınlanan haberlerin kolaylıkla ulaşılabilirliğinin başvurucunun itibarını zedelediği, başvurucu hakkında yapılan haberlerin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gereken haberler olduğu, erişiminin engellenmesine yönelik talebin reddedilmesiyle ifade ve basın özgürlükleri ile kişinin manevi bütünlüğünün korunması hakkı arasında adil bir dengenin kurulduğunun söylenemeyeceği nedenleriyle, başvurucunun Anayasa'nın 17'nci maddesinde güvence altına alınan şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Ancak, bu kararda Anayasa'nın 20'nci maddesinin ihlaline dair bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

2 Sinem Göçmen Uyarer, *6698 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 17.

3 Aydin Akgül, "Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: "Unutulma Hakkı" ve Ab Adalet Divanı'nın Google Kararı" *TBB Dergisi*, Sayı: 116, 2016, s. 31-32.

Ülkemizde 07.05.2010 tarihinde Anayasa'nın 20'nci maddesine eklenen "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir*" hükmü ile kişisel verilerin korunması anayasal güvence altına alınmıştır. Anayasa hükmünde, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir denilmekle birlikte, 07.05.2010 tarihinden 07.04.2016 tarihine kadar bu alanda yasal bir düzenleme yapılmamış; ancak anayasal değişiklikten yaklaşık 6 yıl sonra 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anayasa'nın 20'nci maddesinde; detayların kanunla düzenleneceğinin öngörülmesi, Avrupa Birliği tam üyelik sürecindeki müzakere fasıllarının ilerleyebilmesi ve bu çerçevede ülkemizde veri koruma alanındaki yasal boşluğun giderilmesi ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 135'inci ve devamı maddelerinde, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak elde edilmesi, kaydedilmesi veya ifşa edilmesi fiillerinin suç olarak düzenlenerek yaptırıma bağlanmış olmasına karşın, kişisel verilerin işlenmesine yönelik özel bir kanunun bulunmaması sebebiyle bu fiillerin ne zaman hukuka aykırı ne zaman hukuka uygun olduğunun belirlenmesinde tereddütler yaşanması, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun genel gerekçesinden bazılarını oluşturmaktadır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 19'uncu maddesi ile bu Kanun'la verilen görevleri yerine getirmek üzere merkezi Ankara'da bulunan, taşra teşkilatı olmayan idari, mali özerkliğe sahip ve kamu tüzel kişiliğini haiz Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuş, Kurumun karar organı olan Kurul, Kanun'un 21'inci maddesi düzenlenmiş ve Kurulun beş üyesi Türkiye Büyük Millet Meclisi, dört üyesi Cumhurbaşkanı tarafından seçilen toplam 9 üyeden oluşacağı belirtilmiştir. Kurulun görev ve yetkileri Kanun'un 22'nci maddesinde; "*Kişisel verilerle ilgili haklarının ihlal edildiğini ileri sürenlerin şikâyetlerini karara bağlamak, Kanun'da öngörülen idari yaptırımlara karar vermek, veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri belirlemek amacıyla düzenleyici işlem yapmak, kişisel verilerin temel hak ve özgürlüklere uygun şekilde işlenmesini sağlamak, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda görev alanına giren konularda kişisel verilerin kanunlara uygun olarak işlenip işlenmediğini re'sen incelemek ve gerektiğinde bu konuda geçici önlemler almak, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için aranan yeterli önlemleri belirlemek, veri sorumluları sicilinin tutulmasını sağlamak, görev alanı ile Kurumun işleyişine ilişkin konularda gerekli düzenleyici işlemleri yapmak, veri sorumlusunun ve temsilcisinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleyici işlem yapmak.*" olarak düzenlenmiştir. İnternet üzerinden yapılan hak ihlalleri nedeniyle erişimin engellenmesi Kararı verilmesi Kurumun/Kurulun görev alanına girmemektedir ki bu konu, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun bir sonraki bölümde ele alınacaktır.

Kanun, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin (kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi) parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır. Bu kapsamda, otomatik olmayan yollarla işlenen kişisel veriler bir veri kayıt sisteminin parçası değilse Kanun kapsamında değerlendirilmeyecektir. Özel sektör ile kamu sektörü bakımından Kanun'da bir ayırım gözetilmemiş olup öngörülen usul ve esasların her iki sektörde de uygulanması

benimsenmiştir. Kanun, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanacaktır. Kişisel verileri işlenen tüzel kişiler bu Kanun'un kapsamı dışında tutulmuştur. Veri işleme faaliyetini gerçekleştirenler açısından Kanun'da gerçek kişi, tüzel kişi ayrımına gidilmemiştir.

Kanun'un 3'üncü maddesinde yer verilen tanımlara bakıldığında;

Açık rıza, belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızadır.

Anonim hale getirme, kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilse dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesidir.

İlgili kişi, kişisel verisi işlenen gerçek kişidir.

Kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir.

Kişisel verilerin işlenmesi, kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hale getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemdir.

Veri işleyen, veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişidir.

Veri kayıt sistemi, kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemidir.

Veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir.

Kanun'un istisnalar başlıklı 28/1 maddesi gereği kişisel verilerin; üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi, resmi istatistik ile anonim hale getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi, milli savunmayı, milli güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi, milli savunmayı, milli güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi, soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi durumlarında Kanun hükümleri uygulanmayacaktır.

Kanun'da, kişisel veri ve özel nitelikli kişisel veri ayrımına gidilmiş olup kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi kişisel veri olarak tanımlanmıştır. Buna karşın, kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veri olarak tanımlanmıştır. Gerek kişisel verinin gerekse özel nitelikli kişisel verinin işlenmesi ve yurt içinde aktarılması ilgili kişinin açık rızasına dayalı olmakla

mümkün iken her iki verinin istisnai hallerde açık rıza olmadan işlenebileceği ve yurt içinde aktarılabilirliği de kurala bağlanmıştır. Özel nitelikli kişisel verilerden; sağlık ve cinsel hayat dışındaki özel nitelikli kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hallerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilecek/yurtiçinde aktarılabilir iken sağlık ve cinsel hayata ilişkin özel nitelikli kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilecek/yurt içinde aktarılabilir. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi/yurtiçindeki aktarımı konusundaki istisna sınırlı tutulmuş iken bunun dışındaki kişisel verinin ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi/yurt içindeki aktarılması konusundaki istisna ise daha geniş tutulmuştur. Nitekim Kanun; *"Kanunlarda açıkça öngörülmesi"*; *"Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması"*; *"Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması"*; *"Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması."*; *"İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması"*; *"Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması."*; *"İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması."* şartlarından sadece birisinin sağlanması halinde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesini/yurt içinde aktarılmasını mümkün kılmaktadır.

Özel nitelikli kişisel veri Kanun'da somut olarak tarif edilmiş iken kişisel veri çok daha geniş olarak değerlendirilebilecek şekilde ele alınmıştır. Kişisel veri Kanun'da, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmakla birlikte, her türlü bilginin ne olduğuna Kanun'da yer verilmemiştir. Kişisel Veri Koruma Kurulu tarafından kişisel verinin, yasaya paralel bir çerçevede geniş bir şekilde yorumlandığı anlaşılmaktadır. Nitekim Kurul tarafından verilen kararlarda/yapılan değerlendirmelerde; kişisel verinin, ilgili kişinin doğrudan kimliğini gösterebileceği gibi o kişinin kimliğini doğrudan göstermemekle birlikte, herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm bilgiler olduğu, bir gerçek kişinin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler dışında, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, bordro, fatura, banka dekontları, kredi kartı ekstreleri, nüfus cüzdanı fotokopileri gibi belgeler kişisel veri olarak kabul edilmektedir.⁴

Kanun'da, kişisel verilerin işlenmesinin ne olduğu belirtilmekle birlikte, otomatik yollarla veri işlenmesi ile otomatik olmayan yollarla veri işlenmesinin ne olduğu/nasıl yapıldığı açıklığa kavuşturulmamıştır. Kurul tarafından, kişisel verilerin sadece bir hard diskte, CD'de, sunucuda depolanmasının anılan verilerle başkaca hiçbir işlem yapılmassa da bir veri işleme faaliyeti olduğu, bilgisayar, telefon, saat vb. işlemci sahibi cihazlar tarafından yerine getirilen, yazılım veya donanım özellikleri aracılığıyla önceden hazırlanan algoritmalar kapsamında insan müdahalesi olmadan kendiliğinden gerçekleşen işleme faaliyetinin otomatik olarak veri işlenmesi olduğu, bir veri kayıt sistemine bağlı olarak otomatik olmayan yollarla işlemenin ise manuel olarak hazırlanan ancak erişimi ve anlamlandırmayı kolaylaştıran işleme faaliyeti olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır.⁵

4 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, KVKK yayınları, Ankara, 2019, s. 19.

5 A.g.e., s. 23.

Veri sorumlusu bir gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir, aynı şekilde veri işleyen de gerçek veya tüzel kişi olabilir. Bununla birlikte, bir gerçek veya tüzel kişi aynı anda hem veri sorumlusu hem de veri işleyen olabilir. Serbest muhasebeci mali müşavirler bu duruma örnek gösterilebilir. Ancak kamu kurumlarında, tüzel kişilik veri sorumlusudur. Veri işleyenin, veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına onun talimatlarını yerine getirmesi nedeniyle, kişisel veri işleme faaliyetlerine ilişkin yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesinde veri sorumlusu esas/muhatap alınmaktadır. Veri sorumlusunun veri işleyene rücu hakkı ise özel hukuk hükümlerine göre saklıdır.

Veri işleme faaliyeti, Kanun'un 4'üncü maddesinde yer verilen; *"Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, doğru ve gerektiğinde güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma, ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme"* ilkelerine uygun olarak yapılmalıdır.

Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde kişisel veriler Kanun'un 7'nci maddesi gereği re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hale getirilir. Yani, kişisel bir veri hukuka uygun olarak işlenmişse bile işlenmesini gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, veri sorumlusu tarafından re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine silinecek, yok edilecek veya anonim hale getirilecektir.

Kişisel veri işleme faaliyeti kapsamında, kişisel verinin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu tarafından ilgili kişilerin aydınlatılması gerekmektedir. Kanun'un amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak şartıyla, Kanun'un 10'uncu maddesinde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünün neleri içerdiğine yer verilmiştir. Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere; veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabilceği, kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi, 11'inci maddede sayılan diğer hakları konusunda bilgi vermekle yükümlüdür. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi, ilgili kişinin onayına tabi değildir. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi konusunda bir şekil şartı da bulunmamaktadır. Tek taraflı bir beyanla aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilebilir. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirildiğinin ispatı ise veri sorumlusuna aittir. Kişisel veri işleme faaliyetinin açık rıza şartına dayalı olarak gerçekleştirilmesi halinde, aydınlatma yükümlülüğü ve açık rızanın alınması işlemlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesi gerekmektedir. Kanun'un amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla, Kanun'un 28/2 maddesindeki istisnai hükümler çerçevesinde; kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması, ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması, kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması, kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması hallerinde Kanun'un 10'uncu maddesi (aydınlatma yükümlülüğü) hükmü uygulanmayacaktır.

Kanun'un 11'inci maddesinde kişisel verisi işlenen gerçek kişinin (ilgili kişinin) hakları düzenlenmiştir. Bu çerçevede, herkes, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme, kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,

kişisel verilerin işleme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme, kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması halinde bunların düzeltilmesini isteme, kişisel verilerinin silinmesini veya yok edilmesini isteme, yapılan işlemlerin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme, işlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme ve kişisel verilerin Kanun'a aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması halinde zararın giderilmesini talep etme haklarına sahiptir. Zararın giderilmesi veya tazminat istemi talebi veri sorumlusu tarafından reddedilen ilgili kişi, Kanun'un 14/3 maddesindeki "*Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır.*" hükmünden hareketle ayrıca mahkemeye başvurabilecektir. İlgili kişinin, kişisel verilerinin hukuka aykırı işlendiği iddiası kapsamında, veri sorumlusu bankadan olan tazminat talebinin karşılanmaması yönündeki şikâyetine yönelik 2020/41 sayılı Kurul Kararıyla ve başka bir olayda ilgili kişiye ait verilerin, veri sorumlusu banka tarafından rızası olmaksızın babası ile paylaşılması nedeniyle bankadan olan tazminat talebinin karşılanmaması hakkındaki şikâyetine yönelik 2020/43 sayılı Kurul Kararıyla, ilgili kişilerin başvurularının tazminat talebi kısmı ile ilgili yapılacak işlem olmadığına karar verilmiştir.

Kanun'un amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla 28/2 maddesindeki istisnai hükümler çerçevesinde; kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması, ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması, kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması, kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması hallerinde Kanun'un 11'inci maddesi (zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç) hükmü uygulanmayacaktır.

İlgili kişinin açık rızası varsa kişisel verileri yurt dışına da aktarılabilir. Kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası hilafına yurt dışına aktarılmaması esas olmakla birlikte, açık rıza olmayan istisnai bazı durumlarda yurt dışına kişisel veri aktarımında bulunulabilmesi de mümkündür. Bu istisnalar, açık rıza olmayan durumlarda yurt içinde veri aktarım şartları ile aynıdır. Ancak yurtdışına açık rıza olmadan veri aktarılacaksa o ülkede yeterli korumanın bulunması (yeterli koruma bulunan ülkelerin hâlihazırda ilan edilmediği Kurumun web sayfasından anlaşılmaktadır), yeterli korumanın bulunmaması durumunda Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun izninin bulunması gerekir. Kurul, yabancı ülkede yeterli koruma bulunup bulunmadığına ve izin verilip verilmeyeceğine; Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri, kişisel veri talep eden ülke ile Türkiye arasında veri aktarımına ilişkin karşılıklı durumunu, her somut kişisel veri aktarımına ilişkin olarak kişisel verinin niteliği ile işleme amaç ve süresini, kişisel verinin aktarılacağı ülkenin konuyla ilgili mevzuatını ve bu mevzuatın uygulanmasını, kişisel verinin aktarılacağı ülkede bulunan veri sorumlusu tarafından taahhüt edilen önlemleri değerlendirmek ve ihtiyaç duyması halinde ilgili kurum ve kuruluşların görüşünü de almak suretiyle karar verir. Kişisel veriler, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurt dışına aktarılabilir.

Veri güvenliğine ilişkin veri sorumluları ile veri işleyenlerin uyacakları kurallar Kanun'un 12'nci maddesinde düzenlenmektedir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini ve verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek ile verilerin muhafazasını sağlamak için uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbiri almakla yükümlüdür. Ayrıca veri sorumlusu, kurum ve kuruluşunda Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli denetimleri yapmak ve yaptırmak zorundadır. Veri sorumluları öğrendikleri kişisel verileri Kanun hükümlerine aykırı olarak başkalarına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamazlar. Bu yükümlülükleri görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Öte yandan veri sorumluları için düzenlenen sır saklama yükümlülüğü bu maddede veri işleyenler için de getirilmiştir. Dolayısıyla veri işleyenler de veri güvenliğinin sağlanması için tedbir alma yükümlülüğü altındadır. Veri sorumlusunun bir diğer yükümlülüğü ise işlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi halinde bu durumu ilgisine ve Kurula bildirmektir. Kanun'da "en kısa süre" olarak belirtilen bu yükümlülüğün yerine getirilmesine ilişkin zaman birimi, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 2019/10 sayılı kararı ile 72 saat olarak belirlenmiştir. Veri ihlali bildiriminde yer alması gereken asgari unsurlar ise Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 2019/271 sayılı kararı ile belirlenmiş bulunmaktadır.

Kanun'un 13'üncü maddesinde ilgili kişinin Kanun'un uygulanması ile ilgili taleplerine ilişkin veri sorumlusuna başvuru yolu düzenlenmiştir. Buna göre, ilgili kişilerin Kanun'un uygulanmasıyla ilgili taleplerini, öncelikle veri sorumlusuna iletmeleri zorunludur. Bu yol tüketilmeden Kurula şikâyet yoluna gidilemez. Veri sorumlusunun, başvuruda yer alan talepleri, talebin niteliğine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde kabul veya gerekçesini açıklayarak reddetmesi ve cevabını ilgili kişiye bildirmesi gerekmektedir. Ancak veri sorumlusu tarafından ilgili kişiye herhangi bir cevap verilmemesi hali Kanun'da bir yaptırıma tabi tutulmamıştır. Başvuruda yer alan talebin kabul edilmesi halinde, veri sorumlusunca gereği yerine getirilir. Veri sorumlusu cevabını ilgili kişiye yazılı veya elektronik ortamda bildirir. İlgili kişi, veri sorumlusunun cevabını yeterli görmediği veya cevabı öğrendiği tarihten itibaren otuz ve herhalde veri sorumlusuna başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurula şikâyette bulunabilir. Kurul, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi halinde re'sen gerekli incelemeyi yapabilir. Veri sorumlusu, devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler hariç, talep edilen bilgi ve belgeleri on beş gün içinde Kurula göndermek veya gerektiğinde yerinde inceleme yapılmasına imkân sağlamak zorundadır. Kurulun, altmış günlük süre içinde ilgili kişiye bir cevap vermesi öngörülmüştür. Kanun'da, Kurulun şikâyet üzerine yapacağı inceleme sonunda şikâyet tarihinden itibaren altmış gün içinde ilgiliye bir cevap vermemesi halinde söz konusu talebin reddedilmiş sayılacağı hükme bağlanmıştır. Şikâyet üzerine veya re'sen yapılan inceleme sonucunda ihlalin varlığının anlaşılması halinde Kurul, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek bu Kararı ilgililere tebliğ eder. Karar, tebliğden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirilir. Şikâyet üzerine veya re'sen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi halinde Kurul ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini de alarak bu konuda ilke Kararı alır ve yayımlar. Kanun'da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması halinde, Kurula veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verme yetkisi de tanınmıştır.

Kanun'un 16'ncı maddesinde Kurulun gözetiminde kamuya açık olarak Veri Sorumluları Sicili tutulacağı düzenlenmiştir. Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler, kamu

kurumları da dâhil, veri işlemeye başlamadan önce Veri Sorumluları Siciline kaydolmak zorundadır. Ancak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin Kanun'dan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurul tarafından belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir. Kurulun 2018/32 ve 2018/75 sayılı kararlarıyla Noterlik Kanunu uyarınca faaliyet gösteren noterler ile Dernekler Kanunu'na göre kurulmuş derneklerden, Vakıflar Kanunu'na göre kurulmuş vakıflardan, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'na göre kurulmuş sendikalardan yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı ve sadece kendi çalışanlarına, üyelerine, mensuplarına ve bağışçalarına yönelik kişisel veri işleyenler, Siyasi Partiler Kanunu'na göre kurulmuş siyasi partiler, Avukatlık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren avukatlar, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu uyarınca faaliyet gösteren serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler ile arabulucular Veri Sorumluları Siciline kayıttan istisna tutulmuşlardır. Ancak kayıttan muafiyet bu kurumların/kişilerin bu Kanun'a tabi olmadıkları anlamına gelmemektedir.

Bu Kanun'un amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla, Kanun'un 28/2 maddesindeki istisnai hükümler çerçevesinde; kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması, ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması, kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması, kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması hallerinde Kanun'un 16'ncı maddesi hükmü uygulanmayacaktır.

Kanun'un 17'nci maddesinde; *"(1) Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 135 ila 140 ıncı madde hükümleri uygulanır. (2) Bu Kanunun 7'nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hale getirmeyenler 5237 sayılı Kanunun 138 inci maddesine göre cezalandırılır."* hükmü bulunmakta ise de her somut olayın kendi koşulları ve ceza yargılaması disiplini içerisinde değerlendirileceği dikkate alındığında, bu Kanun'a aykırılık oluşturan her eylemin Türk Ceza Kanunu çerçevesinde cezalandırılacağı yanlıgısına kapılmamak gerekir.

Kanun'un 18'inci maddesinde; aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, veri güvenliğine ilişkin yükümlülüğün yerine getirilmemesi, Kurul tarafından verilen kararların yerine getirilmemesi ile Sicile kayıt ve bildirim yükümlülüklerine aykırı davranılması halleri kabahat olarak öngörölmüş ve karşılığında idari para cezası yaptırımını düzenlenmiştir. Bu kararlara karşı ise veri sorumlusu tarafından Kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde Sulh Ceza Hâkimliğine itiraz edilebilecektir. Sulh Ceza Hâkimliği itiraza ilişkin Kurul Kararı ile ilgili yapacağı usul incelemesi sonrası (başvurucunun dava ehliyeti, süre, zamanaşımı vb.) red, kabul veya kısmen kabul (Kabahatler Kanunu'nun 28/9 maddesindeki; *"İdari para cezasının alt ve üst sınırının kanunda gösterildiği kabahatler dolayısıyla verilmiş idari para cezasına karşı başvuruda bulunulması halinde, mahkeme idari para cezasının miktarında değişiklik yaparak da başvurunun kabulüne karar verebilir."* hükmü çerçevesinde) Kararı verebilecektir. Sulh Ceza Hâkimliğinin Kararına karşı, yine 7 gün içerisinde numara olarak kendisini izleyen Sulh Ceza Hâkimliğine, son numaralı Sulh Ceza Hâkimliği için bir numaralı Sulh Ceza Hâkimliğine, yoksa en yakın yerdeki Sulh Ceza Hâkimliğine itiraz edilebilecektir. Kesinleşen karara karşı, Adalet Bakanlıgından kanun yararına bozma başvurusu yapılması talebinde bulunulabileceği gibi, Anayasa

Mahkemesine bireysel başvuru yolu da kullanılabilir. Kurulun merkezi Ankara olmakla birlikte, veri sorumlusunun farklı ilde bulunması durumunda Kurul Kararına karşı itiraz eden veri sorumlusu, kendi bulunduğu yerdeki, yoksa en yakın yerdeki Sulh Ceza Hâkimliğine başvurabilir. İlgili kişinin başvurusunun reddi veya idari para cezası yaptırımı uygulanmayacak şekilde tespit edilen hukuka aykırılıkların giderilmesi yönündeki Kurul kararları aleyhine ise idari yargıya gidilebilir.⁶

İdari para cezalarının uygulanmasına ilişkin 18'inci maddeye bakıldığında, cezaların alt ve üst sınırları arasındaki makasın geniş tutulduğu görülmektedir. Kanun'un 10'uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar (yeniden değerlendirme oranına göre 2022 yılı itibarıyla 13.391 Türk lirasından 267.883 Türk lirasına kadar), Kanun'un 12'nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar (yeniden değerlendirme oranına göre 2022 yılı itibarıyla 40.179 Türk lirasından 2.678.863 Türk lirasına kadar), Kanun'un 15'inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar (yeniden değerlendirme oranına göre 2022 yılı itibarıyla 53.572 Türk lirasından 2.678.863 Türk lirasına kadar), Kanun'un 16'ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar (yeniden değerlendirme oranına göre 2022 yılı itibarıyla 53.572 Türk lirasından 2.678.863 Türk lirasına kadar) idari para cezası verileceği düzenlenmiştir.

Kanun'un 18'inci maddesine göre, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, Kurul tarafından verilen kararların yerine getirilmemesi, Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi eylemlerinin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi halinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir. Yani bu kurumlara idari para cezası müeyyidesi uygulanamayacaktır.

Bu noktada, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun uygulamasına yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun bazı kararlarına bakmak konuyu daha somut hale getirecektir.

2.1. Örnek Kurul Kararları

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun bir kararında; kişilerin ad ve soyadları üzerinden arama motorlarından yapılan aramalarda çıkan sonuçların indeksten çıkarılmasına yönelik unutulma hakkı kapsamındaki talepleri ile ilgili olarak, arama motorlarının, Kanun'un 3'üncü maddesinde yer verilen tanım çerçevesinde veri sorumlusu olarak kabul edildiği, arama motorunun işletmecisinin otomatik, düzenli ve sistematik olarak internette yayınlanan bilgiyi bulduğu, daha sonra kendi indeksleme programları çerçevesinde alıp, kaydedip, organize ettiği kişisel verileri arama sonuçlarının listesi formunda düzenlediği, sunucuları üzerinde sakladığı, belirli durumlarda açıkladığı ve kullanıcılarına sunduğu dikkate alındığında, arama motorları tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin Kanun'un 3'üncü maddesi kapsamında "kişisel veri işleme" faaliyeti olarak değerlendirildiği, bu

6 TBB Eğitim Merkezi Online KVKK Eğitim Programları.

kapsamda, Kanun'un başvuru ve şikâyet hakkına ilişkin hükümlerinde belirtilen usul ve süreler esas alınarak ilgili kişilerin, arama sonuçlarının indeksten çıkarılmasına yönelik talepleri ile ilgili olarak öncelikle arama motorlarına başvuruda bulunmaları, veri sorumlusu/arama motorlarının söz konusu talepleri reddetmeleri veya başvuru sahibine cevap vermemeleri halinde Kurula şikâyette bulunabilecekleri, bu nitelikteki başvuruların Anayasa'nın 20/3 maddesi ile 6698 sayılı Kanun'un 4,7 ve 11'inci maddelerinde ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 8'inci maddesinde yer verilen düzenlemeler çerçevesinde değerlendirildiği belirtilmiştir.⁷

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun başka bir kararında; *"Bankacılık ve sağlık sektörleri başta olmak üzere birden fazla çalışan ile birlikte, bitişik düzende hizmet veren posta ve kargo hizmetleri, turizm acenteleri, zincir mağazaların müşteri hizmetleri bölümleri, çeşitli abonelik işlemlerinin yapıldığı kuruluşlar ile belediye, vergi ve nüfus ile ilgili işlemler gibi hizmetlerin verildiği kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının, banko/gişe/masa gibi bölümlerinde yetkisi olmayan kişilerin yer almasını önleyecek ve aynı anda birbirlerine yakın konumda hizmet alanların birbirlerine ait kişisel verileri duymasını, görmesini, öğrenmesini veya ele geçirmesini engelleyecek nitelikte gerekli teknik ve idari tedbirleri almalarına, bu ilke Kararına uymayanlar hakkında Kanun'un 18'inci maddesi kapsamında işlem yapılacağına"* Kararı verilmiştir.⁸

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 2020/67, 2020/58, 2019/332, 2019/276, 2019/204, 2020/691 sayılı kararlarına bakıldığında; ilgili kişi tarafından kendisine bir gayrimenkul şirketi tarafından SMS aracılığıyla gönderilen reklam ve bildirimlere ilişkin olarak, açık rızasının bulunmadığı ve bu kapsamda gereğinin yapılması talebini içeren başvurusu ile ilgili yapılan inceleme sonucunda, veri sorumlusu/gayrimenkul şirketi hakkında 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Bir sigorta acentesinin müşterilerine ait kişisel verileri herkese açık sosyal medya platformlarında(Facebook ve Instagram) müşterilerinden habersiz olarak reklam amacıyla paylaştığı, bu hususta poliçe sahiplerinin izninin olmadığı belirtilerek gerekli yasal işlemin yapılması doğrultusundaki şikâyet üzerine yapılan incelemede, veri sorumlusu/sigorta acentesine 22.500 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. İlgili kişinin, şahsına ait cep telefonuna açık rızası olmaksızın bir eğitim kurumu tarafından bilgilendirme/reklam amaçlı mesaj gönderilmesi üzerine, veri sorumlusuna yaptığı başvuruya yanıt alamaması nedeniyle Kişisel Verileri Koruma Kuruluna ilettiği şikâyet başvurusunun incelenmesi neticesinde, veri sorumlusu/Eğitim kurumu hakkında 50.000TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. İlgili kişinin, şahsına ait cep telefonuna açık rızası olmaksızın bir doktor tarafından bilgilendirme/reklam amaçlı mesaj gönderilmesi üzerine, veri sorumlusuna başvurusuna yanıt alamaması nedeniyle yaptığı şikâyet üzerine yapılan inceleme sonucunda, veri sorumlusu/Doktor hakkında 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. İlgili kişinin, şahsına ait cep telefonunun açık rızası olmaksızın bir yatırım ve menkul değerler şirketi tarafından bilgilendirme/reklam amaçlı aranması üzerine, veri sorumlusuna yaptığı başvuruya yeterli yanıt alamaması nedeniyle Kişisel Verileri Koruma Kuruluna ilettiği şikâyet başvurusunun incelenmesi neticesinde, veri sorumlusu/Şirket hakkında 75.000 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. İlgili kişinin bir dernek tarafından cep telefonuna gönderilen reklam içerikli SMS'lerden rahatsız olması, derneğin kendisine ait kişisel verileri nereden elde ettiğini bilmemesi ve kişisel verilerinin kendisinin açık rızası olmaksızın kullanılması nedeniyle 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

7 Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23.06.2020 tarih ve 2020/481 sayılı kararı.

8 Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21.12.2017 tarih ve 2017/62 sayılı kararı.

uyarınca dernekten bilgi talebinde bulunmasına karşın, bu talebine 30 günlük yasal süre içinde herhangi bir yanıt verilmediğini belirterek, veri sorumlusu dernek hakkında gerekli yaptırımların uygulanması yönündeki şikâyeti üzerine, veri sorumlusu/dernek hakkında idari para cezası uygulanmasına, ilgili kişinin hâlihazırda hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan kişisel verisi niteliğindeki cep telefonu numarasının imha edilmesi hususunda veri sorumlusu/derneğin talimatlandırılmasına karar verildiği görülmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun yine bir kararında; ilgili kişinin Bankaya olan borcundan dolayı veri sorumlusu avukat tarafından hakkında icra takibi başlatıldığı, icra takibi başlatılmasından itibaren söz konusu avukatlık bürosu çalışanları tarafından münferit zamanlarda haciz işlemlerinin başladığına ilişkin arandığı ve mesajlar aldığı, aynı içerikteki mesajın yıllardır görüşmediği kardeşine de gönderilmesi üzerine, kardeşinin aldığı ekran görüntüsünü kendisine yolladığı, bunun üzerine kişisel verilerinin üçüncü kişilerle paylaşılıp paylaşılmadığını öğrenmek için mail adresinden veri sorumlusu avukata e-posta gönderdiği, avukatın cevabında Bankacılık Kanunu ve diğer mevzuatlar gereği borçluya ait telefon numarası veya ikamet adresi bilgilerinin tespit edilememesi ve ulaşılamaması durumunda başkaca tespit edilen telefon numarası veya adreslere bilgilendirme mesajı ve bilgilendirme mektubu gönderildiğini belirttiği, ancak veri sorumlusu/avukatın cevabında yer verilen şahsına ait bir telefon numarasına ulaşılmadığı bilgisinin doğru olmadığı, adına kayıtlı ve kullanmakta olduğu iki adet telefon numarası daha bulunduğu, bu numaralardan hiçbirine bilgilendirme mesajı gelmezken kardeşine ait telefon numarasına mesaj gönderilmesinin kendisini rencide etmeye yönelik olduğu, ayrıca kardeşine gönderilen mesaja ilişkin ekran görüntüsünün mevcut olmasına rağmen, veri sorumlusu/avukatın cevabında kendisinin kullanmış olduğu telefon numarası dışında hiçbir kişi veya kuruluş ile irtibata geçilmediği yönünde gerçek dışı beyanda bulunulduğundan bahisle yapılan şikâyet üzerine yapılan inceleme sonucunda, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kararıyla; *“veri sorumlusu/avukatın Kanunun 12’nci maddesinde düzenlenen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler aykırı davrandığı, kişinin borcuna dair bilgilerin kardeşinin telefonuna kısa mesaj olarak iletilmesinin, yani borcunu ödemeye ikna etmek amacıyla caydırıcı bir unsur oluşturmak niyetiyle bir yakınıyla paylaşılmasının, Kanun’un 28’inci maddesinde sayılan soruşturma, kovuşturma, yargılama ve infaz işlemlerine ilişkin bir işlem olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilerek, Kanun’un 12’nci maddesinde düzenlenen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler aykırı hareket eden veri sorumlusu/avukat hakkında Kanun’un 18’inci maddesinin 1.fıkrasının (b) bendi (veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesi) kapsamında 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına”* karar verilmiştir.⁹

www.amazon.com.tr üzerinden yürütülen faaliyetlerin kişisel verilerin korunması mevzuatına uygun olması gerektiği; ancak ilgili site üzerinden yürütülen faaliyetler ile mevzuatın ihlal edildiği ifade edilerek, konunun incelenmesi ve gereğinin yapılması yönünde Kurula intikal eden şikâyet üzerine yapılan inceleme neticesinde, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kararıyla; *“kişisel verilerin yurt dışına aktarılması konusunda Kanun’un 9’uncu maddesinde yer alan yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin Kurul tarafından henüz belirlenmediği, veri sorumlusu/Amazon’un yazılı taahhüdünün Kurum tarafından onaylanmadığı, kişisel verilerin yurtdışına aktarılması konusunda Kanun’un 9’uncu maddesi uyarınca ilgili kişilerin açık rızasının alınmasının gerekmesine karşın, veri sorumlusu/Amazon’un yurt dışına aktarıma ilişkin usulüne uygun bir açık rıza alma yoluna gitmediği, yalnızca amazon hizmetlerinin kullanılması suretiyle gizlilik bildiriminde yer alan hususların*

⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 14.01.2020 tarih 2020/26 sayılı kararı.

kabul edilmiş olduğu varsayımının Kanun'a uygun bir açık rıza olarak nitelendirilemeyeceği belirtilerek, Kanun'un 12'nci maddesine (Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler) aykırılıktan veri sorumlusu/Amazon hakkında Kanun'un 18'inci maddesi uyarınca 1.100.000 TL idari para cezası uygulanmasına, bununla birlikte web sitesine girişle birlikte çerezler vasıtasıyla kişisel verilerin işlenmeye başlanmasına karşın, çerezler, üyelik girişi gibi veri işlemenin başladığı hiçbir aşamada aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin de Kanun'un 10'uncu maddesine (Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü) aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Kanun'un 18'inci maddesi uyarınca ayrıca 100.000 TL idari para cezası uygulanmasına, veri sorumlusu/Amazon'un yukarıda tespit edilen ihlaller göz önünde bulundurularak kişisel veri işleme süreçlerini ve bununla uyumlu şekilde Gizlilik Bildirimi, Kullanım ve Satış Şartları ve Çerez Bildirimi metinlerini güncelleyerek web sitesini ve uygulamalarını Kanun'a uygun hale getirerek sonucundan Kurula bilgi vermesi yönünde talimatlandırılmasına" kararı verilmiştir (Ancak, yurtdışına kişisel veri aktarımı yapılması konusunda veri sorumlusu/Amazon firmasına 04.03.2021 tarihinde Kurul tarafından izin verilmiştir).¹⁰

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun başka bir kararında; "Spor salonu hizmeti sunan iki ayrı şirketin (veri sorumluları), üyelerinin giriş-çıkış kontrolünde el-avuç okutma sistemine geçilmesi, kaydı tutulan üyelere ait vesikalık fotoğraf, son ziyaret saati gibi bilgilerin herkesin görebileceği bir TV ekranında yansıtılması gibi biyometrik verileri de içeren bazı özel nitelikli kişisel verileri işlemesi ve bu bilgilerin güvenli şekilde muhafaza edildiğinden şüphe duyulması üzerine yapılan şikayetlerin incelenmesi sonucunda, herhangi bir ürün ve/veya hizmetin sunumunun, açık rıza verme ön şartına bağlanmaması gerektiği ve eğer yapılan seçimin sonuçları kişisel veri sahibinin seçim özgürlüğünü etki altında bırakıyorsa, bu durumda rızanın özgürce verildiğini söylemenin mümkün bulunmadığı, ancak somut olayda üyelere sunulan online üyelik sözleşmesinde özel nitelikli kişisel veri olan avuç içi izni alınmasına onay verilmesinin sözleşmenin kurulması için zorunlu bir şart olarak sunulduğu ve bu kurala uyulmaması halinde firmaya fesih hakkı tanınmış olduğu, üyelerin kulüplere girişlerinde avuç içi izi bilgilerinin alınmasına rıza göstermemeleri halinde söz konusu hizmetten yararlanamayacakları dikkate alındığında, üyeler tarafından verilen açık rızaların özgür iradeye dayalı olduğunu söylemenin mümkün bulunmadığı, bu kapsamda veri sorumluları tarafından hizmetin sunulmasının açık rıza şartına bağlandığının değerlendirildiği, spor kulübünde giriş çıkış kontrolünün yapılabilmesi ve kulüp hizmetlerinden faydalanmak isteyen kişilere ilişkin giriş kontrolünün alternatif yollar ile sağlanması mümkün iken, kişilerin biyometrik veri niteliğindeki avuç içi izi verisinin alınmasının Kanun'un 4'üncü maddesindeki ilkelerden hareketle, Kanun'un 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendine (Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek) aykırılık teşkil etmesi nedeniyle, veri sorumluları hakkında Kanun'un 18'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendi kapsamında idari para cezası uygulanmasına, ayrıca üyelere ait kişisel bilgilerin üçüncü kişiler tarafından görülmesini önleyecek gerekli teknik ve idari tedbirlerin alınmaması nedeniyle veri sorumluları hakkında Kanun'un 18'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendi kapsamında idari para cezası uygulanmasına, biyometrik veri ile giriş çıkış işlemleri yapılmasının ivedilikle durdurulması, veri sorumluları tarafından bugüne kadar işlenen ve muhafaza edilen el, parmak ve avuç izi ile ilgili verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi, eğer ilgili özel nitelikli verilerin üçüncü kişilere aktarılması söz konusu ise, yok etmeye yönelik işlemlerin bu verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere ivedilikle bildirilmesinin sağlanması hususunda veri sorumlularının talimatlandırılmasına" karar verilmiştir.¹¹

¹⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27.02.2020 Tarihli ve 2020/173 sayılı kararı.

¹¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25.03.2019 tarih 2019/81 sayılı kararı ile 31.05.2019 tarih 2019/165 sayılı kararı.

Bir veri sorumlusuna ait internet sitesinin ana sayfasında yayımlanan haberin altına yapılan yorumlarla ilgili başlatılan idari soruşturma kapsamında, soruşturmacı tarafından veri sorumlusundan, habere yapılan yorumların tamamı ve yorum yapan kullanıcı IP adreslerinin istenildiği, bunun üzerine veri sorumlusu tarafından, ilgili kişinin kişisel verilerinin çalıştığı kamu kurumuyla paylaşıldığı ve bu nedenle ilgili kişinin çalıştığı kamu kurumunda idari soruşturmaya maruz kaldığı, cep telefonuna ait IP adresinin ilgili kurum ile paylaşılmasının hukuka, hakkaniyete ve ölçülülük ilkesine uygun olmadığından bahisle veri sorumlusu şirket hakkında Kanun kapsamında gereğinin yapılması şikâyeti üzerine yapılan inceleme sonucunda, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun bir kararında; “375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 24’üncü maddesinde “(...) Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör ve aktüerler ile bunların yardımcısı ve stajyerleri, görevleri sırasında tüm resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.” hükmüne yer verildiğinin belirtildiği, denetim için gerekli olan tüm bilgi ve belgelerin talep edilmesi şeklinde gerçekleşen kişisel veri işleme faaliyetinin, Kanun’un 5’inci maddesinin 2’nci fıkrasının (a) bendinde yer alan ‘kanunlarda açıkça öngörülme’ hükmü kapsamında olduğu, şirketin söz konusu verileri aktarmasının ise Kanun’un 5’inci maddesinin 2’nci fıkrasının (ç) bendindeki ‘veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması’ hükmü kapsamında olduğu, bu çerçevede söz konusu verilerin bahse konu şirket tarafından, kamu kurumuna Kanun’un 8’inci maddesinin 2’nci fıkrasının (a) bendi uyarınca aktarıldığı, ancak söz konusu aktarım ile idari soruşturmanın konusu olmayan üçüncü kişilerin kişisel verilerinin de veri sorumlusu şirket tarafından ilgili veri sorumlusuna aktarılmasının Kanun’un 4’üncü maddesinde yer alan ‘amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma’ ilkesine aykırı olduğu, bu hususun ise hukuka aykırı bir veri işleme faaliyeti olduğu, bu durumun Kanun’un veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler başlıklı 12’nci maddesine aykırılık teşkil etmesi nedeniyle, veri sorumlusu/şirket hakkında Kanun’un 18’inci maddesi kapsamında 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına” karar verilmiştir.¹²

Başka bir olayda, yenilenen kredi kartının rızası dışında üçüncü kişilere teslim edilerek kişisel bilgilerinin açığa çıkmasına neden olduğu ve Banka hakkında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gereğinin yapılması talebini içeren şikâyet üzerine yapılan inceleme sonucunda Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kararıyla; “Bankanın kart teslimi sırasında kişisel verilerin muhafazasını sağlamaya yönelik yükümlülükleri doğrultusunda yeterli idari ve teknik tedbirleri almadığı, ilgili kişiye ait verilerin (adres) güncelliğini sağlamak açısından yeterli ve makul çabayı göstermediği, bu durumun Kanun’un 12’nci maddesinin 1’inci fıkrasına (Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak şeklindeki veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri) aykırılık teşkil ettiği kanaatine varılması nedeniyle, Kanun’un 18’inci maddesinin 1’inci fıkrasının (b) bendi kapsamında Banka hakkında 50.000 TL idari para cezasına hükmedilmesine” karar verilmiştir.¹³

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kararında; “İlgili kişinin bir telekomünikasyon firması adına kayıtlı 05.....7 numaralı hattı için e-faturalı aboneliği kapsamında@gmail.com e-posta adresini kullandığı, 2018 yılı Ağustos ayından itibaren kendi faturaları ile birlikte isim benzerliği dolayısıyla başka bir abonenin faturalarının da kendisine e-posta ile

12 Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 03.03.2020 tarih 2020/196 sayılı kararı.

13 Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16.01.2020 Tarih ve 2020/32 sayılı kararı.

gönderildiği, kişisel verilerinin işleme sürecinde ortaya çıkan bu hatanın düzeltilmesi, kişisel verilerinin hangi amaçlarla işlendiği, yurt içi ve yurt dışında verilerinin aktarıldığı üçüncü kişiler hakkındaki bilgi taleplerini içeren e-postasını veri sorumlusuna göndererek başvuruda bulunduğu, aynı gün içinde tarafına gönderilen e-postada talebi ile ilgili olarak bir iş günü içerisinde yanıt verileceğinin ifade edilmesine rağmen herhangi bir cevap verilmediği, öte yandan başvurusunun akabinde yanlış e-fatura gönderiminin tekrar gerçekleştiği yönündeki şikayet üzerine yapılan inceleme sonucunda,; şikayetçiye, ad ve soyadı benzerliği olan başka bir abonenin fatura bilgilerinin e-posta yoluyla iletilmesinin Kanun'un 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasına (Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak şeklindeki veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri) aykırı olduğu kanaatine varılmasından ötürü, Kanun'un 18'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendi uyarınca veri sorumlusu/telekomünikasyon firması hakkında 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına" Kararı verilmiştir.¹⁴

Vefat eden kişinin eşinin, vefat edenin 2018 yılında İstanbul'da tedavi görmüş olduğu klinikteki tüm medikal ve diğer bilgilerini talep ettiği, bu talebini içeren bir mektubu taahhütlü posta ile bahse konu kliniğe ilettiği, postanın karşı tarafça alındığı ancak kendisine bir yanıt verilmediği, bunun üzerine bahse konu talebini içeren bir elektronik postayı kliniğin elektronik ortamdaki adresine ilettiği ve yanıt olarak resmi olmayan yollarla kendisi ile veri paylaşamayacağını iletildiğinden bahisle yaptığı şikâyet üzerine yapılan inceleme sonucunda Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kararıyla; "6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3 üncü maddesinde ilgili kişinin 'kişisel verileri işlenen gerçek kişi' olarak tanımlandığı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 28'inci maddesinde kişiliğin, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başladığı ve ölümle sona erdiği hükmünün yer aldığı, Kanun'un 11'inci maddesine göre ilgili kişinin kendisi ile ilgili kişisel veriler hakkında bilgi talep edebileceği belirtilerek, talep edilen kişisel verilerin talep eden gerçek kişiye ilişkin olmaması ve vefat eden kişiye ait olması sebebiyle talebin Kanun'un 11'inci maddesi kapsamında bir talep olarak değerlendirilmeyeceği kanısına varıldığından, bu hususta 6698 sayılı Kanun kapsamında yapılacak bir işlemin olmadığına" karar verilmiştir.¹⁵

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun bir kararında; "Öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak atamalarda uygulanacak Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda değerlendirme puanlarının, veri sorumlusunun internet sitesi aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılmasının 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na uygun olup olmadığı konusundaki görüş talebinin incelenmesi neticesinde, internet ortamında yayımlanan kişisel verilerin tamamen kaybolmadığı göz önüne alındığında değerlendirme puanlarının, Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alan genel ilkelere uyumlu şekilde, yalnızca akademik kadrolara müracaat eden ilgili kişilerce görüntülenebileceği bir yöntemle ve kimlik doğrulaması yapılmak suretiyle sorgulamasına imkân verecek şekilde ilan edilmesi gerektiğine, ilgili kişiler ile sınav puanları arasındaki bağlantının, maskeleye (kişisel verilerin belli alanlarının kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek şekilde silinmesi, üstlerinin çizilmesi, boyanması ve yıldızlanması gibi işlemler) yöntemleriyle kaldırılmasının uygun olacağına, bu kapsamda adaylara ait ad-soyad, T.C. kimlik numarası gibi verilerin, kişiyi belirli ya da belirlenebilir kılabilmek özelliğinin ortadan kaldırılabilmesi adına, anılan bilgilerin açık şekilde yazılması

¹⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 07.11.2019 tarih 2019/333 sayılı kararı.

¹⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 18.09.2019 tarih 2019/273 sayılı kararı.

yerine, kişinin kendisinin anlayabileceği şekilde harflerin ya da rakamların "A**** B**** , 11*****11" şeklinde yıldızlanarak yukarıda sözü edilen yöntemlerle yayımlanabileceğine, Kanun'un 10'uncu maddesinde hükme bağlanan aydınlatma yükümlülüğü kapsamında, üniversiteler tarafından söz konusu kişisel veri işleme faaliyetine ilişkin olarak ilgili kişilerin aydınlatılması gerektiğine" karar verilmiştir.

Bir gazetede şikâyet sahibinin oğluna atfen, "babasının kanser tedavisi nedeniyle bir süre önce görevine ara verdiği"ne ilişkin bir habere yer verildiği, bu suretle ilgili kişinin özel nitelikli kişisel verisi olan sağlık verilerinin rızası dışında işlendiği ve üçüncü kişilerle paylaşıldığı, ilgili kişinin bu tarihe kadar kanser tedavisi gördüğünü bilmediği, psikolojisinin ve moralinin bozulması istenmediğinden bu bilginin ailesi tarafından kendisi ile paylaşılmamış olduğu, ancak haber tarihinden sonra ilgili kişinin geçmiş olsun dilekleri ile arandığı, hastalığını öğrenerek ölüm korkusu yaşadığı, kanser olduğunu gazeteden ve üçüncü kişilerden öğrenmesinden dolayı içine kapandığı ve ailesiyle iletişimini kestiği, ölüm korkusu nedeniyle ayrıca psikolojik tedavi görmeye başladığı ve kanser tedavisini reddettiği yönündeki şikâyet üzerine yapılan inceleme sonucunda Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kararıyla; "özel nitelikli kişisel veri niteliğindeki sağlık verisinin söz konusu köşe yazısına konu edilerek yayımlanmasında kamu yararı bulunmadığı ve çatışan haklar bakımından kişilik haklarının ifade özgürlüğüne üstün geldiği kanaatine varıldığından konunun 6698 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendi çerçevesinde değerlendirilemeyeceği, gazete tarafından Kanun'un 6'ncı maddesinde sayılan şartlardan birine dayanmaksızın, ilgili kişinin özel nitelikli kişisel verilerinin, köşe yazısında paylaşılmasının Kanun'un 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendine (Veri sorumlusunun Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek yükümlülüğü) aykırılık teşkil ettiği kanaatine varıldığından, Kanun'un 18'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendi kapsamında söz konusu gazete/veri sorumlusu hakkında 125.000 TL idari para cezası uygulanmasına" karar verilmiştir.¹⁶

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun bir kararında; "Devlet memurlarının, memuriyet döneminde haklarında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin evrakın imha edilmesi talebinin veri sorumlusu kamu kurumunca yerine getirilmemesi nedeniyle Kuruma yapılan başvurunun incelenmesi sonucunda, imha edilmesi talep edilen kişisel bilgilerin, ilgili kişinin devlet memuru olduğu dönemde hakkında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin evrak olması ve bu itibarla söz konusu evrakın, 657 sayılı Kanun gereğince özlük dosyalarında saklanması gerektiği, Kamu Personeli Genel Tebliği'ne (Seri No: 2) göre özlük dosyalarının dördüncü bölümünde yer alacağı ve görevi herhangi bir şekilde sona eren memurların özlük dosyalarının kurumlarınca saklanacağı, 6698 sayılı Kanun'un 7'inci maddesinde belirtildiği üzere kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin de henüz ortadan kalkmaması dolayısıyla, şikâyetçinin talebinin veri sorumlusu tarafından karşılanmamasının uygun olduğuna" karar verilmiştir.¹⁷

Yine başka bir olayda, Banka/veri sorumlusu tarafından Kuruma intikal ettirilen veri ihlal bildiriminde, Banka personelinin üç farklı müşterinin kritik bilgilerini (nüfus cüzdanı, bakiye, kimlik, iletişim vb. bilgileri) şahsi e-posta adresine ilettikleri, ilgili müşterilerden birinin hesabından sahte belgelerle para çekildiği, somut olarak veri sızdırdığı belirlenememekle birlikte ilgili müşterilerden farklı üç başka müşterinin bilgilerinin de (nüfus cüzdanı, bakiye, kimlik, iletişim vb. bilgileri) aynı personel tarafından mesnetsiz olarak görüntülediği, ihlalin sonucunda bahse konu personelin usulsüz eylemleri

¹⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 09.12.2019 tarih 2019/372 sayılı kararı.

¹⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28.06.2018 tarih 2018/69 sayılı kararı.

nedeni ile Banka ile iş akdinin feshedildiği, personel ve olaya karışan tüm şahıslar hakkında Savcılığa suç duyurusunda bulunulduğu, müşterilerin tüm zararlarının Banka tarafından tazmin edildiğinin belirtildiği olayla ilgili yapılan inceleme sonucunda, Kurulun kararıyla; *“veri güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almayan veri sorumlusu/banka hakkında Kanun’un 18’nci maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca 70.000 TL, ayrıca Kanun’un 12’nci maddesinin 5’inci fıkrasında yer verilen ‘en kısa sürede’ (24.01.2019 tarih ve 2019/10 sayılı Kurul Kararında belirtilen 72 saatlik sürede) bildirimde bulunma yükümlülüğüne uygun hareket etmeyen veri sorumlusu/banka hakkında Kanun’un 18’nci maddesinin 1’inci fıkrasının (b) bendi uyarınca 30.000 TL olmak üzere toplam 100.000 TL idari para cezası uygulanmasına”* karar verilmiştir.¹⁸

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun başka bir kararında; *“İnternet servis sağlayıcısı olan veri sorumlusu tarafından Kuruma intikal ettirilen veri ihlal bildiriminde, sistemlerinde geçici olarak ortaya çıkan güvenlik açığı sebebiyle müşterilerin kredi kartı bilgilerinin üçüncü taraflarca görüntülediği, 69 kişiye ait kart bilgisinin 649 adet şirket müşterisi tarafından görüntülediğinin tespit edildiğinin belirtilmesi üzerine yapılan inceleme sonucunda, veri güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almayan veri sorumlusu/şirket hakkında Kanun’un 18’nci maddesinin 1’inci fıkrasının (b) bendi uyarınca 300.000 TL idari para cezası uygulanmasına”* karar verilmiştir.¹⁹

Facebook hakkında kamuoyuna yansıyan; Facebook kullanıcı fotoğraflarına erişmek için üçüncü taraf uygulamalara izin veren bir fotoğraf API hatası keşfedildiği, sorunun çözüldüğü ancak bu kusur nedeniyle 13 Eylül-25 Eylül 2018 tarihleri arasında bazı üçüncü taraf uygulamaların 12 gün boyunca yetkisini aşan düzeyde fotoğraflara erişmiş olabileceği, üçüncü parti bir uygulamaya Facebook platformu üzerinden Facebook kullanıcısı tarafından fotoğraflarına erişim izni verildiğinde sadece zaman çizelgesinde paylaştığı fotoğraflara erişim sağlaması gerekirken, açıklanan kusurdan kaynaklı Marketplace veya Facebook Stories’de paylaşılan diğer fotoğraflara da üçüncü parti uygulamaların erişim sağladığı, ayrıca söz konusu kusurun Facebook kullanıcılarının Facebook’a taslak olarak yüklediği ve henüz paylaşımına açmadığı fotoğrafları da etkilediği, açıklanan kusurun 6,8 milyon kullanıcıyı ve 876 geliştirici tarafından oluşturulan 1.500 uygulamayı etkilemiş olabileceği bilgisi üzerine re’sen başlatılan inceleme sonucunda, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun kararıyla; *“ortaya konulan durumun bir veri ihlali olduğu ve ihlalin oluşmaması için Kanun’un 12’nci maddesinin 1’inci fıkrası (Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, kişisel verilerin muhafazasını sağlamak şeklindeki veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri) çerçevesinde gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı anlaşılan Facebook hakkında, Kanun’un 18’nci maddesinin 1’inci fıkrasının (b) bendi uyarınca 1.100.000 TL, veri ihlalinin 19.09.2018 tarihinde tespit edilmesine rağmen Kuruma bildirim yapılmadığı ve 13.09.2018-25.09.2018 tarihleri arasında gerçekleşen veri ihlalinin ilgili kişilere 17.12.2018 tarihinde bildirilmeye başlandığının tespit edildiği, bu çerçevede Kanun’un 12’inci maddesinin 5’inci fıkrasında yer alan en kısa sürede bildirim yapılması gerektiği hükmüne de aykırı hareket eden Şirket hakkında Kanun’un 18’nci maddesinin 1’inci fıkrasının (b) bendi uyarınca ayrıca 550.000 TL idari para cezası uygulanmasına”* karar verilmiştir.²⁰

Yukarıda yer verilen olaylar gösteriyor ki yeterli ya da etkinlik tartışması bir kenara bırakılırsa, gelişen teknoloji ve dijital dönüşüm kaynaklı ihlallerin önlenmesi ve/veya

18 Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 26.11.2019 tarih 2019/352 sayılı kararı.

19 Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 12.03.2020 tarih ve 2020/213 sayılı kararı.

20 Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 11.04.2019 tarih 2019/104 sayılı kararı.

ortadan kaldırılması yönündeki toplumsal ihtiyacın giderilmesinde bu Kanun önemli bir rol oynayacaktır. Keza, toplumdaki kişisel veri koruma bilincinin yıllar içinde gelişmesiyle, veri sorumlularının ticari kaygılarla ya da ihmal nedeniyle veri güvenliğini sağlamaya dönük gerekli önlemleri almamaları ve Kanun'daki yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde, yukarıda yer verilen kararları da nazara alındığında, Kurul tarafından uygulanan idari para cezası yaptırımı (yurtdışında yerleşik veri sorumlularından rızaları hilafına nasıl tahsilat yapılacağı meçhul olmakla birlikte) sayısında önemli bir artış olacağını beklemek şaşırtıcı olmayacaktır.

3. 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve Uygulaması

Bu Kanun, 23.05.2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak ülkemizde de, internet dâhil hızla yaygınlaşan elektronik iletişim araçlarının sağladığı imkânların suistimal edilmesi suretiyle işlenen suçlarla mücadele konusunda etkin ve doğru bir yapılanmayı mümkün kılacak özel bir kanun çıkartılmasının zorunlu hale gelmesi Kanun'un genel gerekçelerinden birini oluşturmaktadır.

Kanun'da; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu/Başkanı, içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, toplu kullanım sağlayıcı, erişim sağlayıcı, erişim sağlayıcıları birliği ve sosyal ağ sağlayıcı olmak üzere farklı aktörlere yer verilmiş, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı'nın görev, yetki ve sorumlulukları, erişim sağlayıcı, erişim sağlayıcıları birliği, toplu kullanım sağlayıcı, içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı ve sosyal ağ sağlayıcıların yükümlülükleri sıralanmış, içeriğin çıkarılması/erişimin engellenmesi, idari ve adli para cezası verilmesi süreçleri, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından verilen idari para cezalarına karşı idari yargı yoluna gidilebileceği, içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine ilişkin hâkim ve mahkeme kararlarına karşı ilgilisi veya Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebileceği, bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri yurt içinden ya da yurt dışından yürütenlere internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabileceği düzenlenmiştir.

Kanun'un 2'nci maddesinde, içerik sağlayıcı; internet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır. Sadece kendi adına bir web sayfası açan kişi, içerik sağlayıcıdır. Facebook ve Twitter gibi sosyal ağlarda paylaşım yapan, Instagram üzerinden fotoğraf paylaşan kişiler birer içerik sağlayıcıdır. İçerik sağlayıcının sorumluluğu Kanun'un 4'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, içerik sağlayıcı internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumludur, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten ise sorumlu değildir. Ancak sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur. Nitekim Yargıtay 18.Ceza Dairesinin bir kararında; *"sanığın, twitter adlı sosyal paylaşım sitesinde diğer sanık tarafından paylaşılan tweeti retweetlediğinin kendi ikrarı ile de sabit olması karşısında, kamu görevlisine görevinden dolayı zincirleme şekilde hakaret suçunun unsurları itibarıyla oluştuğuna"* hükmedilmiştir.²¹ İçerik

21 Yargıtay 18. Ceza Dairesinin T.07.12.2015, E.2015/10377, K.2015/12777 No.lu Kararı.

sağlayıcıları, belirlenen esas ve usuller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen içerik sağlayıcıya Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından Kanun'da belirlenen alt ve üst sınırlar içerisinde idari para cezası verileceği de hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un 2'nci maddesinde, yer sağlayıcı; hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır. Yer sağlayıcılar, içeriklerin paylaşıldığı ortamları barındıran, onlara yer sağlayan (sunucu ve hosting hizmeti veren) kişi veya kurumlardır. Türkiye'de yerleşik kendi bünyesinde hizmet verenler yer sağlayıcı listesi ve ticari amaçlı hizmet verenler yer sağlayıcı listesi www.btk.gov.tr adresinde yer almaktadır. Bununla birlikte; kullanıcıların web sitesi üzerinde içerik yaratabildiği, içerik değiştirebildiği Facebook, Twitter, Instagram, Youtube, LinkedIn gibi sosyal medya araçları Kanun uygulamasında sosyal ağ sağlayıcı oldukları gibi, yer sağlayıcı sıfatına da sahiptirler. Birden çok satıcının ürünlerini satışa sunabildiği (başka bir ifade ile içerik oluşturabildiği) kendi bünyesinde hizmet veren gittigidiyor, Hepsiburada, n11 gibi elektronik ticaret siteleri de yer sağlayıcıya örnek gösterilebilir. Ayrıca içeriklerine herkesin erişebildiği yorum yapabildiği bir forum sitesi, tüketicilere ait şikâyetlere yer vermek için kurulan internet sitesi de yer sağlayıcıdır. Bu platformlarda yorum yapanlar, ilan verenler ise içerik sağlayıcıdır. Yer sağlayıcının yükümlülükleri Kanun'un 5'inci maddesinde sıralanmıştır. Buna göre yer sağlayıcı, yer sağladığı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir. Yer sağlayıcı, yer sağladığı hukuka aykırı içeriği bu Kanun'un 8'inci ve 9'uncu maddelerine göre haberdar edilmesi halinde yayından çıkarmakla yükümlüdür. Nitekim, ilgililerin "... Hukuku Açısından İncelenmesi" adlı doktora tezinin, "... ve Hukuk Sorunları" isimli tezinin "www...com" isimli internet sitesinde bilgileri haricinde yayınlanmasını dava konusu etmeleri üzerine, yerel mahkemece internet sitesinin editörü ve sorumlusu hakkında verilen mahkumiyet hükmünün, Yargıtay 19. Ceza Dairesinin Kararıyla beraate hükmedilmesi gerektiği nedeniyle bozulduğu,²² sanığın bahse konu internet sitesinin editörü ve sorumlusu olması, site içerisindeki paylaşımların site kullanıcıları tarafından yüklenmesi, sanığın eyleminin üçüncü kişilerin paylaşımlarına yer sağlama hizmeti olması, sanığın "yer sağlayıcı", sitede içerik paylaşımı yapan üçüncü kişilerin ise "içerik sağlayıcı" konumunda olmaları, davacılar a ait tezlerin sanık tarafından değil içerik sağlayıcılar tarafından yayımlanması, davaya konu içeriklerin kaldırılması nedeniyle de yer sağlayıcının 5651 sayılı Kanun'da tarif edilen ve sorumluluğunu gerektiren yasal şartların oluşmaması anılan bozma Kararının gerekçelerinden bazılarını oluşturmaktadır. Yer sağlayıcı, yer sağladığı hizmetlere ilişkin trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere belirlenen süre kadar saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla, belirlenen esas ve usuller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür. Yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan, tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmayan yer sağlayıcı hakkında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından Kanun'da belirlenen alt ve üst sınırlar içerisinde idari para cezası verileceği de hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un 2'inci maddesinde toplu kullanım sağlayıcı, kişilere belli bir yerde ve belli bir süre internet ortamı kullanım olanağı sağlayan olarak tanımlanmıştır. İnternet salonu veya internet kafeler, kafe, otel, lokanta gibi yerlerin wi-fi'sini müşterilerine açarak internet

22 Yargıtay 19. Ceza Dairesinin T.20.09.2017, E.2015/12260, K.2017/7086 No.lu Kararı.

kullandırması halinde bu mekân sahipleri de “*toplu kullanım sağlayıcı*” olarak kabul edilir. Toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülükleri Kanun’un 7’nci maddesinde sıralanmıştır. Ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcılar, mahalli mülki amirden izin belgesi almakla yükümlü oldukları gibi, denetimleri de mahalli mülki amirler tarafından yapılır. Ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcılar, ailenin ve çocukların korunması, suçun önlenmesi ve suçluların tespiti kapsamında usul ve esasları yönetmelikte belirlenen tedbirleri almakla yükümlüdür. Ticari amaçla olup olmadığına bakılmaksızın bütün internet toplu kullanım sağlayıcılar, konusu suç oluşturan içeriklere erişimin engellenmesi ve kullanıma ilişkin erişim kayıtlarının tutulması hususlarında belirlenen tedbirleri almakla yükümlüdürler. Söz konusu yükümlülükleri ihlal eden ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcı aleyhine, ihlalin ağırlığına göre belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde uyarı, Kanun’da belirlenen alt ve üst sınırlar içerisinde idari para cezası verme veya üç güne kadar ticari faaliyetlerini durdurma müeyyidelerinden birine karar vermeye mahalli mülki amirin yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır. Nitekim, internet kafesinde bulunan iki bilgisayar üzerinden yasaklı sitelere erişim sağlanabilmesi nedeniyle verilen 3.000 TL idari para cezası ile işletmesinin 3 gün süreyle kapatılması cezasına yönelik işlemin iptal istemiyle internet kafe sahibi tarafından dava konusu edilmesi üzerine; davacı tarafından filtre programlarının mutlak bir koruma sağlamadığının öne sürülmesi ve işlemin davacının uygun bir filtre programı kullanıp kullanmadığının denetlenmeksizin tesis edilmesi nedeniyle ilk derece mahkemesi tarafından hukuka uygun olmadığına karar verilmiş, bu karar idare tarafından temyiz edilmiş, temyiz talebi Danıştay tarafından reddedilmiş ise de idarenin karar düzeltme talebi sonrası Danıştay 8.Dairesinin kararında; “*filtre programından kaynaklanan bir aksaklık olması halinde işletmede yer alan diğer bilgisayarlarda da benzer durumların olmasının gerekeceği, ancak buna ilişkin bir veri olmadığı göz önüne alındığında, yasak sitelere girilmesini engelleyecek tedbirler alınmış olsa bile, tespitte konu iki bilgisayar açısından bu durumun askıya alınmış olduğu kanaatine varıldığından dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık, iptale yönelik mahkeme Kararında da hukuka uygunluk bulunmadığından bahisle ilk derece mahkeme Kararının bozulmasına*” hükmedilmiştir.²³

Kanun’un 2’nci maddesinde erişim sağlayıcı, kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır. Günlük yaşamımızda Turkcell, Superonline, TNET, Vodafone vb. erişim sağlayıcılara örnek olarak verilebilecektir. Erişim sağlayıcının yükümlülükleri Kanun’un 6’ncı maddesinde sıralanmıştır. Erişim sağlayıcı, herhangi bir kullanıcısının yayınladığı hukuka aykırı içerikten, bu Kanun hükümlerine uygun olarak haberdar edilmesi halinde erişimi engellemekle yükümlüdür. Erişim sağlayıcı, kendisi aracılığıyla erişilen bilgilerin içeriklerinin hukuka aykırı olup olmadıklarını ve sorumluluğu gerektirip gerektirmediğini kontrol etmekle yükümlü değildir. Aynı zamanda, sağladığı hizmetlere ilişkin belirlenen trafik bilgilerini altı aydan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere belirlenen süre kadar saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla, faaliyetine son vereceği tarihten en az üç ay önce durumu Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna, içerik sağlayıcılarına ve müşterilerine bildirmekle ve trafik bilgilerine ilişkin kayıtları belirlenen esas ve usullere uygun olarak Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna teslim etmekle, erişimi engelleme Kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla, belirlenen esas ve usuller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür, bu yükümlülüklerinden birini yerine getirmeyen erişim sağlayıcıya Bilgi

23 Danıştay 8.Dairesinin E.2013/6919, K.2014/2513 No.lu Kararı.

Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından Kanun'da belirlenen alt ve üst sınırlar içerisinde idarî para cezası verileceği de hüküm altına alınmıştır. Kanun'un 6/A maddesi ile merkezi Ankara'da olan özel hukuk tüzel kişiliğini haiz Erişim Sağlayıcıları Birliği adı altında bir birlik kurulmuştur. Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne üye olmayan internet servis sağlayıcıları faaliyette bulunamayacaklardır. Erişim Sağlayıcıları Birliği, Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilen tüm internet servis sağlayıcıları ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılımıyla oluşan ve koordinasyonu sağlayan bir kuruluş olmakla birlikte; bu Kanun'un 8'inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak üzere kurulmuştur. Bu Kanun'un 8'inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararları erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilir. Kanun'un 8'inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararları, gereği için Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Bu kapsamda Birliğe yapılan tebligat, erişim sağlayıcılarına yapılmış sayılır. Erişim Sağlayıcıları Birliğinin web sayfasında yer alan bilgilerden Birlik ile Adalet Bakanlığı arasında imzalanan protokol uyarınca UYAP ile entegrasyon sağlandığı ve erişimin engellenmesi kararlarının Erişim Sağlayıcıları Birliğine hakimliklerce UYAP üzerinden gönderildiği anlaşılmaktadır.

Kanun'un 2'nci maddesinde, sosyal ağ sağlayıcı; sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır. Youtube, Twitter ve Facebook birer sosyal ağ sağlayıcıdır. Kullanıcıların üzerinde içerik yaratabildiği, içerik değiştirebildiği bu sosyal medya araçları Kanun uygulamasında aynı zamanda yer sağlayıcı sıfatına da sahiptirler. Kanun'un 3'üncü maddesinde muhatabın yurt dışında bulunması halinde bu Kanun kapsamında verilen idari para cezalarının, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından doğrudan muhatabına internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi yoluyla bildirilebileceği, bu bildirim 7201 sayılı Tebligat Kanunu'na göre yapılan tebligat hükmünde olduğu düzenlenmiştir. Erişim Sağlayıcıları Birliğinin web sayfasında; "*http*" ile başlayan URL adreslerine ilişkin olarak, internette yayınlanan içeriklere erişimin engellenmesinin mümkün olduğu, fakat çoğunlukla hesap oluşturularak kullanılan "*facebook.com*", "*youtube.com*", "*twitter.com*" gibi internet adreslerinin "*https*" protokolünü kullanmalarından dolayı bu sitelere ait URL adreslerine erişimin engellenmesinin teknik olarak mümkün bulunmadığı, bu doğrultuda gelen kararların, Birlik tarafından erişim sağlayıcılarına gönderildiği ve erişim engellemenin teknik olarak mümkün olmadığına ilişkin hâkimliklere bilgi verildiği belirtilmektedir. Bununla birlikte, erişim engellemeye yönelik kararları uygulamaması nedeniyle Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu Başkanı tarafından verilen idari para cezalarının Twitter tarafından dava konusu edildiği, bahse konu davaların reddi üzerine Twitter tarafından istinaf/temyiz yollarına başvurulduğu, bu başvurularının da reddedildiği anlaşılmaktadır.²⁴ 29.07.2020 tarihinde bu Kanun'a eklenen 4'üncü madde ile sosyal ağ sağlayıcılarına ilave yükümlülükler getirilmiştir. Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarına, Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin ve diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için yetkili en az bir kişiyi Türkiye'de temsilci olarak belirlemeleri ve bu kişinin iletişim bilgilerine

24 Ankara 10. İdare Mahkemesinin E.2016/530, K.2016/3024 No.lu Kararı,
Danıştay 13.Dairesinin E.2017/2202, K.2017/3188 No.lu Kararı,
Ankara 18. İdare Mahkemesinin E.2016/2420, K.2017/1714 No.lu Kararı,
Ankara BİM 7.IDD, E.2017/572, K.2017/649 No.lu Kararı,
Ankara 11. İdare Mahkemesinin E.2016/2608, K.2017/2068 No.lu Kararı,
Ankara BİM 7.IDD, E.2017/644, K.2017/651 No.lu Kararı,
Ankara BİM 7.IDD, E.2017/263, K.2017/370 No.lu Kararı.

kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitelerinde yer vermeleri, bu kişinin kimlik ve iletişim bilgilerini Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na bildirmeleri, temsilcinin gerçek kişi olması halinde Türk vatandaşı olması zorunluluğu getirilmiştir. Yapılan bu düzenleme ile temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıları için kademeli ve artan oranlı bir yaptırım öngörülmüştür. Temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya, öncelikle Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından bildirimde bulunulacağı, bildirimden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğünü yerine getirilmemesi halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından on milyon Türk lirası idari para cezası verileceği, verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde otuz milyon Türk lirası daha idari para cezası verileceği, ikinci kez verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından Türkiye'de mukim vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcıya yeni reklam vermelerinin yasaklanacağı, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamayacağı ve buna ilişkin para transferi yapılamayacağı, reklam yasağı Kararının verildiği tarihten itibaren üç ay içinde temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için Sulh Ceza Hâkimliğine başvurabileceği, başvurunun kabulüne ilişkin hâkim Kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde de bu yükümlülüğünü yerine getirilmemesi halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı'nın, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için Sulh Ceza Hâkimliğine başvurabileceği hüküm altına alınmıştır. Kanun'un Ek 4'üncü maddesi ile ayrıca sosyal ağ sağlayıcının, içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasına ve bu kapsamındaki başvurulara ilişkin istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren Türkçe hazırlanmış raporunu altı aylık dönemlerle Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildireceği ve kişisel verilerden arındırmak suretiyle kendi internet sitesinde yayınlayacağı (bu yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya Başkan tarafından on milyon Türk lirası idari para cezası verileceği), kullanıcıların verilerini Türkiye'de barındırma yönünde gerekli tedbirleri alacağı, hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme Kararı ile tespit edilen içeriğin bildirilmesi durumunda, bildirime rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmaması veya erişimi engellememesi halinde doğan zararların tazmin edilmesinden sorumlu olduğu, bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartının aranmayacağı, Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılar hakkında Kanun'un 8 ve 8/A maddeleri kapsamında verilecek olan idari para cezalarının bir milyon Türk lirası olarak uygulanacağı, idari para cezasını gerektiren ihlallerin bir yıl içinde her bir tekrarında verilen cezanın bir kat artırılarak uygulanacağı, 8'inci madde kapsamındaki adli para cezalarının ise elli bin gün olarak verileceği düzenlenmiştir.

İçeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesinin hangi hallerde, nasıl yapılacağı ve Kararın kim tarafından verileceği, süreler, itiraz konuları Kanun'un 8, 8/A, 9 ve 9/A maddelerinde dört farklı başlık altında toplanmıştır. Kanun'un 8 ve 8/A maddeleri kamuyu ilgilendiren maddelerdir, burada hem içeriğin çıkarılması hem de erişimin engellenmesi düzenlenmektedir. Kanun'un 8'inci maddesiyle internet ortamında yapılan ve içeriği belirli suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi düzenlemekte, 8/A maddesiyle ise

kamuyu ilgilendiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde içerik çıkarılması/erişim engellenmesi düzenlenmektedir. Kanun'un 9 ve 9/A maddeleri kişilere özgü ihlallerle ilgilidir. 9'uncu maddede kişilik hakkı ihlalinde hem içeriğin çıkarılması hem de erişimin engellenmesi, 9/A maddesinde ise özel hayatın gizliliği ihlalinde erişimin engellenmesi düzenlenmiştir, 9/A maddesi içeriğin çıkarılmasını kapsamamaktadır.

Kanun'un 8'inci maddesi çerçevesinde; internet ortamında yapılan ve içeriği 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan, intihara yönlendirme, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma, sağlık için tehlikeli madde temini, müstehcenlik, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçları ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da yer alan suçlar ile 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yer alan suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilir. Bu karar kovuşturma veya soruşturma evresinde yargı mercileri tarafından verilir. Burada Kararın gereği doğrudan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yerine getirilmekte ve Erişim Sağlayıcıları Birliğine herhangi bir bildirim yapılmamaktadır. İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi Kararının gereği en geç Kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir. Koruma tedbiri olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi Kararının gereğini yerine getirmeyen içerik, yer veya erişim sağlayıcıların sorumluları adli para cezası ile cezalandırılır. Bu maddenin uygulamasında/ bu süreçte Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanına da bazı görev, yetki ve sorumluluklar verilmektedir. Yukarıda sıralanan suçlardan bazıları ile ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi Kararı re'sen Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından da verilebilir. İdari tedbir olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi Kararının yerine getirilmemesi halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından Kanun'da belirlenen alt ve üst sınırlar içerisinde ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcıya idari para cezaları verileceği gibi, idari para cezasının verildiği andan itibaren yirmi dört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından Kararın yerine getirilmemesi halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yetkilendirmenin iptaline de karar verilebilir.

Kanun'un 8/A maddesinde, kamuyu ilgilendiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde içerik çıkarılması/erişim engellenmesi düzenlenmiş ve bu yöndeki Kararı daha sonra sulh ceza hâkimi onayına sunulmak ve hâkim tarafından kırk sekiz saat içinde karara bağlanmak şartıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanına görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Gecikmesinde sakınca bulunan haller; yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması olarak sıralanmıştır. Bu hallerden birisinin varlığı halinde, Cumhurbaşkanlığı veya ilgili Bakanlığın talebi üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından internet ortamında yer alan yayınlara ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi Kararı verilebilir. Kararın gereği Kararın bildirilmesi anından itibaren en geç dört saat içinde yerine getirilir. Bu yöndeki içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi Kararı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, Kararını kırk sekiz saat içinde açıklar, aksi halde karar kendiliğinden kalkar. Bu madde uyarınca verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi Kararının gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılar, içerik ve yer sağlayıcılara Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından Kanun'da belirlenen alt ve üst sınırlar içerisinde idari para cezası verilir.

Kanun'un gerek 8'inci maddesi gerekse 8/A maddesi kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi Kararı verilebilir.

Kanun'un 9'uncu maddesinde, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişilerin içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi ile ilgili izleyecekleri yol belirlenmektedir. Bu madde hükmünün uygulanmasında içerik çıkarılması ya da erişim engellenmesi ile ilgili Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı'na herhangi bir yetki verilmemiştir. İnternet ortamında yapılan yayın nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri süren gerçek veya tüzel kişi, içeriğin yayından çıkarılması amacıyla öncelikle içerik sağlayıcıya, makul sürede sonuç alamaması halinde yer sağlayıcıya iletişim adresleri üzerinden başvurarak içeriğin yayından kaldırılmasını isteyebilecektir. Kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin taleplerinin içerik ve/veya yer sağlayıcı tarafından en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılması gerekliliği belirtilmekle birlikte, cevaplandırılmaması halinde içerik ve yer sağlayıcı ile ilgili cezai bir müeyyide Kanun'da öngörülmemiştir; ancak Kanun'un Ek 4'üncü maddesi gereği, Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları, kişilerin bu kapsamdaki başvurularına, başvurudan itibaren en geç kırk sekiz saat içinde olumlu ya da gerekçeli olarak olumsuz cevap vermekle yükümlüdürler. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı tarafından beş milyon Türk lirası idari para cezası verileceği Kanun'da düzenlenmiştir. Kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişi, isterse bu uyarı yöntemi yolunu tüketmeden veya bu yola müracaatla birlikte aynı anda doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de isteyebilir. Talep doğrultusunda hâkim bu maddede belirtilen kapsamda içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verebilir. Hâkim bu madde kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Hâkimin bu madde kapsamında verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları doğrudan Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Kararın gereği en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir. Sulh ceza hâkiminin Kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcıları sorumluları adli para cezası ile cezalandırılır.

Kanun'un 9/A maddesine göre internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle, özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı, kendisine gelen bu talebi uygulanmak üzere derhal Erişim Sağlayıcıları Birliğine bildirir, erişim sağlayıcılar bu tedbir talebini en geç dört saat içinde yerine getirir; ancak ilgili kişinin bu talebini Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan talepte bulunduğu saatten itibaren yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin Kararına sunması gerekir. Hâkim, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilip edilmediğini değerlendirerek vereceği Kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklar ve doğrudan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderir; aksi halde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar. Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda

hâkim Kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Bu madde ile özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde erişimin engellenmesi yönündeki Kararı daha sonra yirmi dört saat içerisinde sulh ceza hâkimi onayına sunulmak ve hâkim tarafından kırk sekiz saat içinde karara bağlanmak şartıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanına da ayrıca yetki verilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 24'üncü maddesindeki; *"hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir"* ve 25'inci maddesindeki *"davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir."* hükümleri nedeniyle 5651 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi uygulamasında görevli mahkeme konusunda ortaya çıkan uyuşmazlıkların, Yargıtay tarafından, 5651 sayılı Kanun'un 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre özel yasa durumunda olduğu ve özel yasada bir düzenlemenin varlığı halinde öncelikle uygulanacağı belirtilerek karara bağlandığı görülmektedir.²⁵

Kanun'un 8/A maddesinde; *"Hâkim, Kararını kırk sekiz saat içinde açıklar."*, Kanun'un 9'uncu maddesinde; *"Hâkim, başvuru en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar."*, Kanun'un 9/A maddesinde ise *"Hâkim, Kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklar."* şeklindeki düzenleme farklılıklarının sebeplerine madde gerekçelerinde yer verilmediği görülmektedir. Her ne kadar itiraz yolu vaki ise de herkes tarafından ihlal olarak değerlendirilebilecek haller dışında, ihlal olup olmadığı tartışmalı ve inceleme/araştırma gerektiren konularda yeterli inceleme/araştırma yapılmadan bu kadar kısa sürede karar verilmesinin; toplumsal yararın sağlanması veya kişi haklarının korunması ile ifade hürriyetinin sınırlanması arasındaki dengenin gözetilmesi konusundaki hassasiyetin göz ardı edilmesine sebep olabileceğini de kabul etmek gerekir.

4. Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Bilişim Suçları

Türk Ceza Kanunu'nda "Bilişim Alanında Suçlar" başlığı altındaki 243'üncü maddede "Bilişim Sistemine Girme", 244'üncü maddede "Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme", 245'inci maddede "Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması" suç ve cezalarına yer verilmiştir.

Bu suçlar dışında; Türk Ceza Kanunu'nun m.112 (eğitim ve öğretim hakkının engellenmesi), m.113 (kamu hizmetlerinden yararlanma hakkının engellenmesi), m.125 (hakaret), m.132 (haberleşmenin gizliliğini ihlal), m.133 (kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması), m.134 (özel hayatın gizliliğini ihlal), m.135 (kişisel verilerin kaydedilmesi), m.136 (verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme), m.138 (verileri yok etmeme), m.142/2-e (nitelikli hırsızlık), m.158/1-f(nitelikli dolandırıcılık), m.213-218(kamu barışına karşı suçlar), m.226 (müstehcenlik) ve m.228'de (kumar oynanması için yer ve imkân sağlama) yer alan suçlar da bilişim sistemleri kullanılarak işlenebilir. Diğerlerinden farklı olarak, hırsızlık ve dolandırıcılık suçlarının bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi nitelikli hal kabul edilerek daha ağır ceza verileceği TCK 142 ve 157'nci maddelerinde düzenlenmiştir. TCK 141'inci maddesi gereği *hırsızlık suçunun işlenmesi* halinde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilecek iken TCK 142'inci maddesinde hırsızlık suçunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi halinde beş yıldan

²⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin T.28.03.2013, E.2013/4447, K.2013/5761 No.lu Kararı.
Yargıtay 19. Ceza Dairesinin E.2017/3289, K.2018/1053 No.lu Kararı.

on yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı düzenlenmiştir. TCK 157'inci maddesinde dolandırıcılık suçu nedeniyle kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası verilecek iken TCK 158'inci maddesinde dolandırıcılık suçunun bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi halinde dört yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunacağı düzenlenmiştir.

TCK 243 ve 244'üncü madde metinlerinde tanımlanmayan bilişim sistemi kavramı, 243'üncü madde gerekçesinde verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik olarak işleme tabi tutma olanağını veren manyetik sistemler olarak ifade edilmiştir. Kanun'da, bilişim sistemi kavramının tanımının yapılmamasından veya madde gerekçesinde soyut olarak yapılmasından olsa gerek; sanıkların bir internet sitesinde satış için ilan vererek satış konusunda anlaştıkları mağdurlardan satışa konu mal bedelinin tamamını veya bir kısmını katora olarak havale yoluyla almaları, parayı aldıktan sonra ise ortadan kaybolmaları şeklinde gerçekleşen dolandırıcılık eyleminin, bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle mi yoksa basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle mi işlendiği konusunda Yargıtay'ın ilgili dairesi üyelerinin çoğunluğunun, gerçekleşen dolandırıcılık eyleminin bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle işlendiği düşüncesini benimsediği görülmektedir.²⁶ Yine, veri kavramının tanımını da TCK'da değil, Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi (Sanal ortamda işlenen suçlar sözleşmesi) ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da bulmak mümkündür. Ülkemiz tarafından 10 Kasım 2010 tarihinde imzalanan ve 29 Eylül 2014 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesinin (Sanal ortamda işlenen suçlar sözleşmesi) 1'inci maddesine göre veri kavramı, bilgisayar sisteminin bir işlevi yerine getirmesini mümkün kılan bir programı da kapsayan, olguların, bilginin veya kavramların bir bilgisayar sisteminde işlenmeye uygun haldeki her türlü temsilini ifade eder. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da ise veri kavramı, "bilgisayar tarafından üzerinde işlem yapılabilen her türlü değer" olarak tanımlanmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 243, 244 ve 245'inci maddelerinde düzenlenen suçların faili herkes olabilir. Suçun mağduru ise m.245/3'te banka ya da finans kurumu, diğerlerinde ise herkes olabilir. Kasıtlı işlenen bu suçlara teşebbüste mümkündür. Türk Ceza Kanunu'nun 35'inci maddesi gereği kişi işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulacaktır, ancak bu durumda meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadar indirilecektir. Ayrıca bu suçlar takibi şikâyete bağlı olmayan suçlardır, ihbar/şikâyet üzerine Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından doğrudan soruşturma yapılır ve dolayısıyla mağdurun şikâyetten vazgeçmesi söz konusu olmaz. Nitekim Yargıtay 15. Ceza Dairesinin bir kararında; "Mağdurun, ATM cihazından kendisine 70 TL para çekip getirmesi için verdiği banka kartını alan sanığın mağdura verdiği 70 TL yanında, mağdurun rızası olmadan 200 TL daha parasını çekerek menfaat temin etmesi şeklindeki eylemin sübutu halinde TCK'nın 245/1 maddesinde öngörülen soruşturması ve kovuşturması şikâyete tabi olmayan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturacağı dikkate alınarak, sanığın sorgusu da yapıp, hakkındaki yargılamaya devam edilerek hukuki durumunun tayin ve takdir edilmesi

26 Yargıtay 23. Ceza Dairesinin K.2016/9457, K.2016/3874, K.2016/4096, K.2016/4028, K.2016/4027, K.2016/4027, K.2016/7615, K.2016/4759, K.2016/4758, K.2016/9816, K.2016/7267, K.2016/6627, K.2016/7408, K.2016/6436, K.2016/6169, K.2016/4148, K.2016/6170 No.lu kararları.

gerektiği gözetilmeden, şikâyete tabi olan güveni kötüye kullanma suçundan, vaki şikâyetten vazgeçme nedeniyle 5271 sayılı CMK'nın 223/8 maddesi gereğince kamu davasının düşmesine karar verilmesi kanuna aykırıdır” hükmünün verildiği görülmektedir.²⁷

Bilişim suçlarında dava zamanaşımı süresi 8 yıldır. Ancak Erişim Sağlayıcının 5651 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi gereği, sağladığı hizmetlere ilişkin belirlenen trafik bilgilerini (tarafalara ilişkin IP adresi, port bilgisi, verilen hizmetin başlama ve bitiş zamanı, yararlanılan hizmetin türü, aktarılan veri miktarı ve varsa abone kimlik bilgileri) altı aydan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere saklamakla, Yer Sağlayıcının ise 5651 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi gereği yer sağladığı hizmetlere ilişkin trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere saklamakla yükümlü olduğu nazara alındığında, eylem tarihinin üzerinden iki yıl geçtikten sonra bu suçlarda fail tespitinde zorluklarla karşılaşılmasının kuvvetle muhtemel olduğunu söylemek mümkündür.

“Bilişim sistemine girmek” eylemi Yargıtay 8. Ceza Dairesinin bir kararında; “Bir bilişim sisteminde bulunan verilerin bir kısmına veya tamamına, fiziken ya da uzaktan başka bir cihaz yoluyla erişilmesi olarak tanımlanarak, erişimi gerçekleştirmek için gevşek güvenlik önlemlerinden faydalanılabileceği gibi, var olan güvenlik önlemlerindeki boşlukların da kullanılabileceği, ağ üzerinden virüsler (komik resimler, kutlama kartları veya ses ve görüntü dosyaları gibi ekler halinde), truva atı (trojan horse), macro virüsü, solucanlar kullanılarak veya sistemin açık kapılarının zorlanarak giriş yapılabileceği, bilgisayarın veri ve sistemlerine yapılan izinsiz girişin, aynı zamanda “kod kırma” ya da “bilgisayar korsanlığı” olarak da tanımlandığı, bu suçun, başkasına ait bilgisayarın açılarak içindeki verilerin görülmesi biçiminde olabileceği gibi, bir ağ aracılığıyla bilişim sisteminde oturum açılması yoluyla da işlenebileceği, girmede, iletişimin kablolu veya kablosuz olması ile mesafenin yakın ve uzak olması arasında fark olmadığı, bir bilişim sistemine e-posta veya dosya gönderilmesi durumunda, bilişim sistemine girmenin söz konusu olmayıp yalnızca veri gönderildiğinden, bu durumun girme kapsamında düşünüleceği” belirtilmiştir.²⁸

Bilişim suçlarında failin tespiti amacıyla yargı mercileri tarafından suçun özelliğine göre, yeri geldiğinde Microsoft Corporation Türkiye Temsilciliğinden yeri geldiğinde Facebook şirketinden bilgi talep edilebildiği²⁹ görülmekle birlikte, bu konuda faile ulaşmak için izlenen/izlenmesi gereken başkaca yöntemlere Yargıtay'ın bazı bozma kararlarında rastlamak mümkündür. Nitekim Yargıtay 8.Ceza Dairesinin bir kararında; *“Bilişim sitemine girme suçunun işlendiği cihazın internete bağlanması için gerekli olan IP adresi servis sağlayıcıdan sorularak tespit edilmelidir, IP adreslerinin yeterli olmadığı hallerde GSM şirketleri tarafından bir IP adresi, birden fazla kişiye port yapılarak verilebilmektedir, bilgisayar içindeki her program, iletişim için ayrı birer port kullanmaktadır, bu nedenle bilgisayardaki programların iletişimi için IP ve port numarası olmak üzere iki tane adres numarası gerekmekte, IP adresi port numarası olarak gösterilmektedir. Port bilgisine ulaşıldığında birden fazla kişiye verilen IP'nin, suçun işlendiği saatte kim tarafından kullanıldığının belirlenmesi mümkün olmaktadır.”* tespitinde bulunmaktadır.³⁰

Keza aynı Dairenin başka bir kararında; *“IP numarasının bağlı bulunduğu internet hattında hangi özellikte modem kullanıldığı, kablolu veya kablosuz olup olmadığı, şifreli olup olmadığı, şifreli ise hangi tarihler arası şifre kullanıldığı, modemden başka kullanıcıların*

²⁷ Yargıtay 15. Ceza Dairesinin E.2013/27499, K.2016/3071 No.lu Kararı.

²⁸ Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.07.05.2014, E.2013/10402, K.2014/11836 No.lu Kararı.

²⁹ Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.27.09.2017, E.2016/11236, K.2017/10500 No.lu Kararı ile Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.17.03.2016, E.2015/11993, K.2016/3544 No.lu Kararı.

³⁰ Yargıtay 8.Ceza Dairesinin T.16.04.2014, E.2013/4668, K.2014/9860 No.lu Kararı.

internete bağlanıp bağlanmadığının belirlenmesi açısından ilgili internet sağlayıcısından bilgi istenmesi ve sanığa ait bilgisayarın suç tarihindeki log kayıtlarının uzman bilirkişi tarafından incelenmesi gerektiği” belirtilmiştir.³¹

Yine, Yargıtay 8. Ceza Dairesinin, bir kararında; “Bilgisayara el konularak inceleme raporu alınmasına karşın, ayrıca sanık adına kayıtlı bulunan... numaralı telefon hattının suç tarihinde hangi baz istasyonunda kullanıldığının ilgili operatörden sorulup, sanığın, katılanın facebook adresine şifresi kırılmak suretiyle girildiği zaman diliminde internet kafede bulunup bulunmadığının tespitinin yapılması gerektiğine” hükmedildiği görülmektedir.³²

4.1. Bilişim Sistemine Girme Suçu

Türk Ceza Kanunu madde 243’te; “(1) Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir. (2) Yukarıdaki fıkrada tanımlanan fillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.(3) Bu fil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.(4) Bir bilişim sisteminin kendi içinde veya bilişim sistemleri arasında gerçekleşen veri nakillerini, sisteme girmeksizin teknik araçlarla hukuka aykırı olarak izleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bilişim sistemi üzerinde tasarruf yetkisi olan kişinin izin vermesi hukuka uygunluk, izin vermemesi ise hukuka aykırılık nedenidir. Bir bilişim sisteminin tamamına veya belirli bir kısmına hukuka aykırı olarak girmek, bir bilişim sisteminin tamamında veya belirli bir kısmında hukuka aykırı olarak kalmaya devam etmek filllerinden birinin işlenmesi halinde bu suç söz konusu olur. Failin yarar sağlama, zarar verme gibi bir amaç taşıması gerekmez.

4.1.1 Bilişim Sistemine Girme Suçuna Örnek Yargı Kararları

Yargıtay 8. Dairesinin bir kararında; “Yargıtay’da Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni olarak görev yapan sanığın 11.06.2012 tarihi ile 19/12/2013 tarihleri arasında aynı daire Yargıtay üyesinin kullanıcı adı ve şifresiyle UYAP sistemine girişler yapması şeklinde gerçekleşen eyleminin TCK’nın 243/1. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı”³³,

Yargıtay 8. Dairesinin başka bir kararında; “Sanığın, şikayetçiye ait@hotmail.com internet adresi şifresini kırarak şikayetçinin E...Mail hesabına giriş yapıp kalmaya devam etmesi şeklindeki eyleminin TCK’nın 243’üncü maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği”³⁴,

Yargıtay 8. Dairesinin başka bir kararında; “Katılanın rızası olmadan e-mail hesabına izinsiz girilmesi eyleminin TCK’nın 243’üncü maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği”³⁵,

Yargıtay 11. Dairesinin bir kararında; “Sanığın katılan şirkette çalıştığı sırada kendisine görevi nedeniyle verilen internet şifresini, iş yerinden ayrıldıktan sonra hakkı bulunmadığı halde kullanmak suretiyle katılan şirkete ait bilişim sistemine girmesi ve orada kalmaya devam etmesi şeklindeki eyleminin TCK’nın 243/1. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği”³⁶ yönünde hüküm tesis edildiği görülmektedir.

31 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2015/14008, K.2016/4379 No.lu Kararı.

32 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2015/12943, K.2016/4392 No.lu Kararı.

33 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2017/23329, K.2020/1218 No.lu Kararı.

34 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E. 2017/23248, K.2018/501 No.lu Kararı.

35 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.29.11.2017, E.2017/10095, K.2017/13454 No.lu Kararı.

36 Yargıtay 11. Ceza Dairesinin T.19.03.2012, E.2009/22385, K.2012/3683 No.lu Kararı.

4.2. Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme Suçu

Türk Ceza Kanunu madde 244'te; " (1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.(2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur." şeklinde düzenlenmiştir.

Burada ilk üç fıkrada, bilişim sisteminin işleyişinin "engellenmesi veya bozulması" bir yarar sağlama koşuluna bağlanmaksızın bağımsız suç olarak düzenlenmiştir. Sistemin işleyişinin "engellenmesi" ibaresi ile bilişim sisteminin verimli çalışmasının önlenmesi, icra ettiği faaliyet ve sahip olduğu kapasitesinin müdahale ile sınırlandırılması, yavaşlatılması ya da tamamen kilitlenme noktasına getirilmesi, sistemin "bozulması" tabiri ile bilişim sistemine dâhil olan mekanik parçanın veya bir yazılım programının yapması gereken işlevi yapamayacak hale getirilmesi ile birlikte sistemin engellenmesi halinin en üst noktası olan durma noktasından daha ileri olarak sistemin çökertilmesi, zarara uğratılması, işleme hale getirilmesi veya fiziki olarak da zarar verilmesi anlaşılmalıdır.³⁷

Kanun'un 244/4 maddesinde yer alan; "Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması halinde..." biçimindeki ifadeden bu fıkradaki düzenlemenin tali norm niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, bilişim sistemleri aracılığıyla haksız çıkar sağlanmış olması halinde, öncelikle Kanun'da düzenlenmiş olan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların oluşup oluşmadığı değerlendirilmeli, şayet gerçekleştirilen eylem bu suçlardan hiçbirisinin tanımına uygun değilse, o zaman Kanun'un 244/4 maddesi uyarınca uygulama yapılmalıdır.³⁸

4.2.1. Sistemi Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme Suçuna Örnek Yargı Kararları

Yargıtay 2. Ceza Dairesinin bir kararında; "Verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilip, bundan da yarar sağlanmasının; ekonomik değer taşısa dahi veriyi taşınır mal haline getirmeyeceği, bu itibarla; ... Online oyunundaki katılana ait karakterin hukuka aykırı bir şekilde ele geçirilmesi eyleminin, 5237 sayılı TCK'nın 244/4 maddesindeki bilişim suçunu oluşturacağı"³⁹,

Yargıtay 11. Ceza Dairesinin bir kararında; "Bilgisayar sistemine girilerek bazı sınav sonuçlarının değiştirilmesinden ibaret eylemin 5237 sayılı TCK'nın 244. maddesindeki bilişim suçunu oluşturacağı"⁴⁰,

Yargıtay 8. Ceza Dairesinin kararlarında;

- "Sanığın, katılanın mail adresine girip mail adresini erişilmez kıldığı takdirde TCK'nın 244/2 maddesinde düzenlenen sistemi engelleme; mail adresine girerek kalmaya

37 Yargıtay 11. Ceza Dairesinin E.2012/1223, K.2013/8738 No.lu Kararı.

38 Yargıtay Ceza Genel Kurulunun T.17.11.2009, E.2009/193, K.2009/268 No.lu Kararı.

39 Yargıtay 2. Ceza Dairesinin T.13.01.2020, E.2019/11010, K.2020/568 No.lu Kararı.

40 Yargıtay 11. Ceza Dairesinin T.10.01.2013, E.2010/5864, K.2013/389 No.lu Kararı.

devam etmesi ancak adrese erişimin engellenmemesi halinde ise TCK'nın 243/1. maddesi kapsamındaki bilişim sistemine girme suçundan sorumlu olacaktır⁴¹,

- “Sanıkların ... ilebank AŞ. adlarına sahte internet siteleri oluşturup sahte site sayfası açarak, katılan bankaların müşterilerine sahte e-mailler göndererek sahte oluşturulan internet sayfaları ile ilgili yanıltıcı bilgiler vererek güncelleme vs. adı altında kişisel bilgilerini ve şifrelerini girmelerini istedikleri, bilgisayar çıktısında liste halinde belirlenen birçok bankanın müşterisinin bu sahte e-maillere inanarak verilen kişisel bilgileri ve banka şifrelerini dosyası tefrik olunan suça sürüklenen çocuk...’ın e-mail hesaplarında depolamaktan ibaret eylemlerinin TCK'nın 244/2 ve 136'ncı maddeleri kapsamındaki suçları oluşturduğu⁴²,
- “İl Emniyet Müdürlüğünde Asayiş Şube Müdürü olarak görev yapan sanığın, kendisine bağlı olan Aranan Şahıslar Büro Amirliğine gelerek, bürodan ayrılmak üzere olan tanığın kullandığı şahıs sorgulama sistemi açık olan bilgisayardan, tanık beyanlarına ve bilişim sistemi olan PolNet kayıtlarına göre bir şahsa ait silah ruhsatı almasına engel sicil kaydını iptal ettiği, PolNet bilişim sistemine girilerek kaydın silinmesi sonucu bu kişiye Kaymakamlık oluru ile silah taşıma ruhsatı verildiği, bu suretle başkasına haksız bir çıkar sağlaması şeklinde gerçekleşen eyleminin TCK'nın 244/2 maddesindeki bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçunu oluşturduğu⁴³,
- “Katılana ait elektronik posta ve facebook hesaplarının şifresini ele geçirecek bu adreslere giren, facebook hesabında yazışmalar yapan ve şifreyi değiştirmek suretiyle katılanın anılan hesaplara erişimini engelleyen sanığın, eylemine uyan TCK'nın 244/2. maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi gerektiği⁴⁴ yönünde hüküm tesis edildiği görülmektedir.

4.3. Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu

Türk Ceza Kanunu madde 245'te; “(1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.(3) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (4) Birinci fıkrada yer alan suçun; a) Haklarında ayrılık Kararı verilmemiş eşlerden birinin, b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın, c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.(5) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak bu Kanununun malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri uygulanır.” şeklinde,

41 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.27.09.2017, E.2016/11236, K.2017/10500 No.lu Kararı.

42 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.07.06.2017, E.2016/12067, K.2017/6651 No.lu Kararı.

43 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.12.04.2016, E.2015/14782, K.2016/4928 No.lu Kararı.

44 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.01.11.2013, E.2012/33557, K.2013/25987 No.lu Kararı.

Yasak cihaz veya programlar başlıklı 245/A maddesi; “(1) Bir cihazın, bilgisayar programının, şifrenin veya sair güvenlik kodunun; münhasıran bu Bölümde yer alan suçlar ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların işlenmesi için yapılması veya oluşturulması durumunda, bunları imal eden, ithal eden, sevk eden, nakleden, depolayan, kabul eden, satan, satışa arz eden, satın alan, başkalarına veren veya bulunduran kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Kanun’un 245/1 maddesinde düzenlenen suçta, cezaya etki eden iki unsur bulunmaktadır. Belli akrabalık ilişkisinin varlığı şahsi cezasızlık sebebi, etkin pişmanlık ise cezada indirim sebebidir. Bu çerçevede TCK 168/1 gereği, suç tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek ceza üçte ikisine kadar indirilecektir.

4.3.1. Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçuna Örnek Yargı Kararları

Yargıtay 1. Ceza Dairesinin bir kararında; “Sanığın, annesi olan maktule ... adına ölümünden sonra 01.03.2011 tarihinde bankaya yatan maaşı(SGK tarafından yatırılan) aynı gün ATM’den çektiği anlaşıl原因 olayda, ölenin bankamatik kartı ile ATM’den para çekilmesi halinde gerçek kişiye yönelen bir hile olmadığından dolandırıcılık suçunun unsurlarının oluşmayacağı, eylemin TCK’nın 245/1. maddesinde öngörülen banka kartının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu”⁴⁵,

Yargıtay 2. Ceza Dairesinin bir kararında; “Başkasına ait kredi kartının kötüye kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun oluşabilmesi için 5464 sayılı Kanun’un 3. maddesi uyarınca kartın fiziken kullanımı gerekmeyip kart bilgilerinin kullanılmasının yeterli olduğu cihetle; sanığın katılanın kredi kartı bilgilerini almak suretiyle internet üzerinden farklı tarihlerde alışveriş ve ödeme yapması şeklindeki eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 245/1, 43. maddelerinde belirtilen suç oluşturduğu”⁴⁶,

Yargıtay 13. Ceza Dairesinin bir kararında; “ATM cihazından para çekmeye çalışan ve gözleri iyi görmeyen müşterinin yanına giden sanığın, yardım etme bahanesiyle ele geçirdiği müşteriye ait banka kartını, şifresini öğrendikten sonra el çabukluğu ile başka bir kart ile değiştirip, müşteriye diğer kartı vererek hırsızlık suçunu işlediği, akabinde bu kart ile ATM’den para çekmek suretiyle de 5237 sayılı Yasanın 245/1. maddesinde düzenlenen suç işlediği”⁴⁷,

Yargıtay 8. Ceza Dairesinin kararlarında;

–“Müşteki adına Bankası A.Ş tarafından gönderilen kredi kartının ... tarihinde aynı işyerinde çalışmakta olan sanığa kurye tarafından teslim edildikten sonra, sanığın kredi kartını müşteriye teslim etmeyerek borcuna karşılık TL’lik kullanım yapması şeklinde gerçekleşen eylemin bir bütün halinde TCK’nın 245/1 maddesinde yazılı suç oluşturacağı”⁴⁸,

–“Sanığın, katılanın kimlik bilgilerini kullanarak ... Bankası’na müracaat ederek sahte kredi kartı oluşturulması eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 245/2 maddesinde düzenlenen suç oluşturduğu”⁴⁹

45 Yargıtay 1.Ceza Dairesinin E.2018/4082, K.2018/5432 No.lu Kararı.

46 Yargıtay 2. Ceza Dairesinin E.2017/424, K.2017/11714 No.lu Kararı.

47 Yargıtay 13. Ceza Dairesinin E.2011/18072E, K.2013/195 No.lu Kararı.

48 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2018/6929, K.2020/6 No.lu Kararı.

49 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2019/9326, K.2019/9173 No.lu Kararı.

-“Katılanlara ait kredi kartı bilgilerini öğrenip internet üzerinden farklı tarihlerde alışveriş yapan sanıkların eylemlerinin bir bütün olarak TCK’nın 245/1 ve 43. maddelerindeki suçu oluşturduğu”⁵⁰,

-“Mağdur ...’in ... nolu telefonunun ... numaralı telefonda kemer, cüzdan ve kol saati kazandınız demek suretiyle arandığı, yaklaşık yarım saat sonra bu defa... nolu hattan arandığı, mağdurdan adres teyidi için aradıklarını beyan ederek kredi kartının ilk dört hanesinden sonrasını söylemesini istedikleri, mağdurun da inanarak söylenen numaraları verdiği, sanığın’e ait kredi kartından üç defa da toplam TL para çekimini gerçekleştirdiğinin anlaşıldığı olayda, sanıkların iştirak halinde hareket ederek, mağdurun iradesini etkisiz kılarak, kredi kartı bilgilerini ele geçirerek alışveriş yaptıkları, mağdurun aynı ürünleri 2 defa almasının hayatın olağan akışına uygun olmadığı, mağdura ait kredi kartındaki harcamalarının mağdurun rızası dışında yapıldığının anlaşılması karşısında sanıkların eylemlerinin TCK’nın 245/1. maddesinde tanımlı banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturacağı”⁵¹ yönünde hüküm tesis edildiği görülmektedir.

50 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.018/6468, K.2019/1826 No.lu Kararı.

51 Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2018/8157, K.2019/457 No.lu Kararı.

KAYNAKÇA

- AKGÜL Aydın, “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” ve Ab Adalet Divanı’nın “Google Kararı”, *TBB Dergisi*, Sayı: 116, 2016, s. 11-38.
- UYARER GÖÇMEN Sinem, *6698 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- *100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*, KVKK yayınları, Ankara, 2019.
- TBB Eğitim Merkezi Online KVKK Eğitim Programları.

Mevzuat Kaynakları

- 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
- Türk Ceza Kanunu

Yargı Kararları

- Yargıtay 18. Ceza Dairesinin T.07.12.2015, E.2015/10377, K.2015/12777 No.lu Kararı.
- Yargıtay 19. Ceza Dairesinin T.20.09.2017, E.2015/12260, K.2017/7086 No.lu Kararı.
- Danıştay 8.Dairesinin E.2013/6919, K.2014/2513 No.lu Kararı.
- Ankara 10. İdare Mahkemesinin E.2016/530, K.2016/3024 No.lu Kararı.
- Danıştay 13.Dairesinin E.2017/2202, K.2017/3188 No.lu Kararı.
- Ankara 18. İdare Mahkemesinin E.2016/2420, K.2017/1714 No.lu Kararı.
- Ankara BİM 7.İDD, E.2017/572, K.2017/649 No.lu Kararı.
- Ankara 11. İdare Mahkemesinin E.2016/2608, K.2017/2068 No.lu Kararı.
- Ankara BİM 7.İDD, E.2017/644, K.2017/651 No.lu Kararı.
- Ankara BİM 7.İDD, E.2017/263, K.2017/370 No.lu Kararı.
- Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin T.28.03.2013, E.2013/4447, K.2013/5761 No.lu Kararı.
- Yargıtay 19. Ceza Dairesinin E.2017/3289, K.2018/1053 No.lu Kararı.
- Yargıtay 23. Ceza Dairesinin K.2016/9457, K.2016/3874, K.2016/4096, K.2016/4028, K.2016/4027, K.2016/4027, K.2016/7615, K.2016/4759, K.2016/4758, K.2016/9816, K.2016/7267, K.2016/6627, K.2016/7408, K.2016/6436, K.2016/6169, K.2016/4148, K.2016/6170 No.lu kararları.
- Yargıtay 15. Ceza Dairesinin E.2013/27499, K.2016/3071 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.07.05.2014, E.2013/10402, K.2014/11836 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.27.09.2017, E.2016/11236, K.2017/10500 No.lu Kararı ile Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.17.03.2016, E.2015/11993, K.2016/3544 No.lu Kararı.

- Yargıtay 8.Ceza Dairesinin T.16.04.2014, E.2013/4668, K.2014/9860 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2015/14008, K.2016/4379 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2015/12943, K.2016/4392 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2017/23329, K.2020/1218 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E. 2017/23248, K.2018/501 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.29.11.2017, E.2017/10095, K.2017/13454 No.lu Kararı.
- Yargıtay 11. Ceza Dairesinin T.19.03.2012, E.2009/22385, K.2012/3683 No.lu Kararı.
- Yargıtay 11. Ceza Dairesinin E.2012/1223, K.2013/8738 No.lu Kararı.
- Yargıtay Ceza Genel Kurulunun T.17.11.2009, E.2009/193, K.2009/268 No.lu Kararı.
- Yargıtay 2. Ceza Dairesinin T.13.01.2020, E.2019/11010, K.2020/568 No.lu Kararı.
- Yargıtay 11. Ceza Dairesinin T.10.01.2013, E.2010/5864, K.2013/389 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.27.09.2017, E.2016/11236, K.2017/10500 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.07.06.2017, E.2016/12067, K.2017/6651 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.12.04.2016, E.2015/14782, K.2016/4928 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin T.01.11.2013, E.2012/33557, K.2013/25987 No.lu Kararı.
- Yargıtay 1.Ceza Dairesinin E.2018/4082, K.2018/5432 No.lu Kararı.
- Yargıtay 2. Ceza Dairesinin E.2017/424, K.2017/11714 No.lu Kararı.
- Yargıtay 13. Ceza Dairesinin E.2011/18072E, K.2013/195 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2018/6929, K.2020/6 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2019/9326, K.2019/9173 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.018/6468, K.2019/1826 No.lu Kararı.
- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin E.2018/8157, K.2019/457 No.lu Kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23.06.2020 tarih ve 2020/481 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21.12.2017 tarih ve 2017/62 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 14.01.2020 tarih 2020/26 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27.02.2020 Tarihli ve 2020/173 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25.03.2019 tarih 2019/81 sayılı kararı ile 31.05.2019 tarih 2019/165 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 03.03.2020 tarih 2020/196 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16.01.2020 Tarih ve 2020/32 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 07.11.2019 tarih 2019/333 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 18.09.2019 tarih 2019/273 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 09.12.2019 tarih 2019/372 sayılı kararı.

- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28.06.2018 tarih 2018/69 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 26.11.2019 tarih 2019/352 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 12.03.2020 tarih ve 2020/213 sayılı kararı.
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 11.04.2019 tarih 2019/104 sayılı kararı.